היינטיגער נומער האלט 8 זייטען.

№ 59 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47.

זונטאָג, כ״ח אדר א׳ תרפ״ט. | 10 marca 1929 r. | 22-טער יאהרגאַנג.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען פרייטאָג, דעם 8. מערץ 1929, 11 אַ זייגער אוועגד אין עלטער פון 43 יאהר הייסגעליבטער מאַן, פאָטער, ברידער, שוואגער און פעטער

נ״ע משה בן ר׳ אברהם יצחק הכהן ז״ל

טענענבוים

סוחר פון דער פאַפּיר-בראַנזשע

געווען. דרוקערעי-בעזיצער.

די לויה קומט פאַר היינט, זונטאָג, דעם 10. מערץ 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג פון טרויער-הויז האַנסטאַנטינער 3, ווענען וואס עס מעלדען די אין טיפען טרויער

פאַמיליע.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער הייסגעליבטער: מאַן, פאָטער, גרויס-פאָטער, ברודער און שוואגער

נ״ע

נחום (נאוום) ראַזענבלום

איז עלטער פון 60 יאהר

די לויה קומט פאַר היינט, זונטאָג, דעם 10. מערץ 2.30 מיטאָג פון טהרה-הויז, ווענען וואס ס׳זיצל׳ ריח אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע

טיף געריהרט צוליב׳ן אונערוואַרטעטן טויט פון זייער געליבטען אונפאַרגעסליכען פאָטער און שוויגער-פאָטער, אונזער אינטימער פרענד

נ״ע

ישראל אלשער

דריקען מיר אויס דער פערצווייפעלטער, שווער-געטראָפענער פאַמיליע און זיין איידעם ה׳ כאַשטשאַווסקי דעם טיפסטען מיטגעפיהל און שמערצפולען בייליד

יוסף זשעזשינסקי און פרוי

א הויז

3 שטאָק הויך צענטרום מיט א רוג פלאַץ צו פערקויפען מעקלערס געוואונשען צו ערפאַהרען אין רעדאַקציע אונזער „הויז״.

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37

נעמט אָן פון 11—2 און פון 4—7 אָן. געוועזענער טיסטענט ביי מיסטער עלעמאַן (היינער-אויגען-אַנשטאַלט אין לאָנדאָן). ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען היינער-אויגען און האָרנהויט ווי אַרייגעוואַקסענע נעגעל אָהנע שמערצן

ד״ר מ. קאַליש

צאַהן-אַרצט

צאַהן- און מונד-קראַנקהייטען, צאַהן-כירורגיע.
נעמט אָן פון 11 ביז 2 און פון 6½ ביז 8 אָוועגד
זונטאָג פון 12 ביז 2 נאָכמ.

זשעראַמסקיעגע (פאַנסקאַ) 37

אין לעכשניצע פּאַמאַץ, אַלעקסאַנדער 1 פון 3—5 נאָכמ.

Dr. med. M. Heller

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקע
אין מענער-שוועכע

נאָווראַטע 2, טעל. 79-89

נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוועגד
פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

היינט, זונטאָג, דעם 10. מערץ (כ״ח אדר א׳)

צו די שלשים

פון נ.ע. **ליבה האבערגריץ**

וועט אין זמנים-הויז פאַמאַרסקע 54 צו וועלכע א זייגער 11 פריה אָנגעהאַלטען ווערען **א הזכרה** עס לא-ד עט איין די כרובים און פריינד פון די פערשטאַרבענע

די פערוואַלטונג פון

„מחה לזקנים״.

נעכטען שבת, דעם 9. מערץ 1929 איז געשטאָרבען דער לאַנגיעהריגער מיטגליד פון קאַמי-וואַיאַזשאַרען-פעראיין

נ״ע **נחום ראַזענבלום**

די לויה קומט פאַר היינט זונטאָג, ד. 10. מערץ 12.30 פיטאָג פון טהרה-הויז.

די ה״ה מיטגלידער ווערען געבעטען צאַהלריך צו בעטייליגען זיך אין דער לויה.

די פערוואַלטונג פון קאַמי-וואַיאַזשאַרען-פעראיין
פון לאַדזער האַנדעלס- און אינדוסטריע-קריין.

לאַרוישי בן דודנו היקר

מגר. מאיר ניימן רדום

עם העלמה אסתר שלזינגר בנדין

שולחים לו ולמשפחתו ברכת מז״ט נלבבה

יצחק רייכמן ורעיתו,
מגר. מאיר ש. רייכמי.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשן מיר אונזער ליעב שוועסטער עט שוועגערין

פרל. האניא הערשפינקעל

צו איהר פערלאָבונג מיט

ה׳ העניעק ליסבאַנד

מיר ווינשען א גליקליכע צוקונפט

ליבל לייזעראָוויטש און פרוי,
משה הערשפינקעל און פרוי.

קליינהענדלער-פעראיין פון האַלעס און מערק.

אגראדאווא 10.

היינט, זונטאָג, דעם ● -טען מערץ 4 א זייגער נאָכמ. קומט פאַר אין

פעריינס-לאָקאַל אגראדאווא 10

א פראַטעסט-פערזאַמלונג

געגען לעצטען פראיעקט פון העכערן דירה-געלט.

אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען פינקטליך און צאַהלריך צו ערשיינען.

די פערוואַלטונג.

תנו כבוד לתורה! תנו כבוד לתורה!

א גראַנדיעזע אספה

אין צוזאַמענהאַנג מיט די גרויסע רבנים-קאָנפערענצען, וועלכע זענען פאַרגעקומען אין וואַרשע און לאָדז מיט דער בעטייליגונג פון 40 אדמורי״ם און 200 רבנים שליט״א, וועט פאַרקומען היינט, זונטאָג, פ׳ פקודי 6 8 זייגער נאָכמיטאָג פינקטליך אין ווילמער שוהל א גראַנדיעזע אספה מיט דער בעטייליגונג פון היגעי ראַבינאַט און אדמורי״ם שליט״א וועגען דער רעטונגס-אַקציע פון 71 ישיבות אין דער צאָהל פון 10 טויזענד תלמודי חכמים (כ״י) פון פוילען און ליטא. ארויסטרעטען מיט דרשות וועלען די בעוואוסטע רבנים הגאונים פון פוילען און ליטא ה״ה

א) הרב הגאון ר׳ אהרן וואלקין שליט״א אב״ד דפינסק (בעהמ״ח ה׳ בתים).
ב) הרב הגאון ר׳ מנח פרוסקין שליט״א (אב״ד ור״מ דקברין).
ג) הרב הגאון ר׳ אברהם קאלמאנצוויץ שליט״א (אב״ד דרקוב נשיא ישיבת מיר
ד) הרב הגאון ר׳ מנחם מענדיל ערליך שליט״א (אב״ד דביסטריץ)

א. ד. ט. „נצח ישראל וקיומו״. איינגאַנג פריי.

פאַר פרויען איז רעזערווירט די ווייבער-שוהל.

בעקאַנטמאַכונג.

אין מיין ערשטקלאַסיגען הערען און דאַמען-פריזיר-אַנשטאַלט זענען די פרייזען ערמעפיגט געוואָרען

מענער-סאַלאָן:		דאַמען-סאַלאָן:	
ראַזירען	40 גר.	דאַמען שערען	80 גר.
שערען	80 גר.	קאָפּוואַשען און	
יונגלעך שערען	50 גר.	האָר-טרוקענען	1.50 זל.
עלעק. מאַסאַזש	50 גר.	מאַניקור	70 גר.
קאָפּ-וואַשען	50 גר.	אָנדולאַציע	1 זל.

קומט און איבערצייגט איך! מיט אַכטונג

ערשטקלאַסיגער פריזיר-אַנשטאַלט
מ. קופּקא, פאַלודניאווא 12

פריוואַטע טאַגע שולע

פון די נייסטע טענץ

דיפל. לעהרער י. וויינטרויב

נעמט אָן אייגשרייבונגען אויף אייגצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאָמפּלעטען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אוו

44 קיליינסקיזגא 44

2-טער הויף פאַרטער

די לעקציעס קומען פאַר אונטער דער פערזענלעכער לייטונג פון

י. וויינטרויב

בעמ. אסיסטענט — רוסיזירטער טענצער זשאַן-קינז

אכטונג סוחרים פון קאַלאַניאַל- און שפּייז-בראַנזשע

היינט, זונטאָג, ד. 10. מערץ, 4 נאָכמ. צום ערשטען טערמין און 6 נאָכמ. צום צווייטען טערמ׳ן ביי יעדער צאָהל אָנוועזענדע מיטגלידער קומט פאַר אין פעראיינס-לאָקאַל צעגעלניאנא 15

די יעהרליכע אַלג. פערזאַמלונג

מיט א זעהר וויכטיגער טאָג-אָרדנונג.

די פערוואַלטונג פון קאַלאַניאַל-קליינהענדלער-פעראיין צעגעלג. 15.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 25

עלעפאָן 26-87

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנק-הייטען און מענער-שוועכע. אַלע-אַרט אַנאַליזען

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אָוועגד.

בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. DONCHIN

צוריקגעקעהרט איז לאַנד

ספּעציעל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 10—1 און פון 4—7 נאָכמ.

זונטאָג — פון 10—1 נאָכמ.

מאַניושקי 1 Moniuszki טעל. 90-97

Dr. Niewiażski

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף אַנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוועגד.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער שוועכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

יידיש טעאַטער

אין פילהאַרמאָניע זאַל — גאַרטאַוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ

שטורעמדיגער ערפאָלג!

נאָר נאָך 1 מאָל!

דאַרא ווייסמאַן

טויזענדער מענשען האָבען שטורמיש אפּלאָדירט דאָס קינסטלערישע שפּילען פון

ווייב און געליבטע

געוואַלדיגע בעגייסטערונג!

ענטציקט און בעגייסטערט זענען געווען די 5000 מענשען, וואָס האָבען געזעהען

היינט נאָך, האָט איהר די לעצטע גלעגענהייט צו זעהען

אַנשעל שאַר׳ס

גרויסע אַמעריקאַנער סענסאַציע מיט דער גרויסער אַמעריק. קינסטלערין

דאַרא ווייסמאַן

אין אַנשעל שאַר׳ס — ווייב און געליבטע

2 יאָהר געשפּילט אין אַמעריקאַ — 102 מאָל אין קאַמינסקיס סעאַטער אין וואַרשע. — היינט צום לעצטען מאָל אין פילהאַרמאָניע פאַר זייער אָפּרייזע קיין אַמעריקאַ.

פינאנץ־מיניסטער טשעכאוויטש אין דימיסיע

צייטווייליגע לייטונג פון פינאנץ־מיניסטעריום האט איבערגענומען דער וויצע־מיניסטער גראדינסקי

דער וועג צום סיים איז געווען פאר מיר פערשלאסען — ערקלערט ה' טשעכאוויטש. — „ווי האט איהר געקענט פערלאנגען פון מיר, אז כ'זאל ארויסטרעטן מיט אנ'אונצוטרוי־וואטום געגען מארשאל פילסודסקי ווען איר מיינט אנקלאגער האט עס ניט געוואגט צו טון?"— רופט אויס מיניסטער טשעכאוויטש.

דראמאטישע מאמענטען אויף דער זיצונג פון דער סיים־בודזשעט־קאמיסיע

וואַרשא, (טעל.) גאנץ וואַרשאָ האָט זיך פרײַטאָג געפֿיגען אונטער'ן רושם פֿון דער ידיעה וועגן דער רומיסיע פֿון פֿינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש.

פרײַטאָג, 11 אַ זיגער פֿאַרמיטאָג האָט געזאַלט פֿאָרקומען די זיצונג פֿון דער בודזשעט־קאָמיסיע, אויף וועלכער דער פֿינאַנץ־מיניסטער און אײַנגעלאַדענע גאָסט־וואַרען צו געבען ערקלערונגען וועגן די בודזשעט־אויבערשרײַטונגען און פֿאַרווס די רעגירונג האָט נושט פֿאָרגעלעגט דעם סדר די צוגאָב־קרעדיטען. אויפֿ'ן יסוד פֿון די דאָזיגע ערקלערונגען האָט די קאָמיסיע געדאַרפֿט בעשטימען, צי מ'זאָל דעם פֿינאַנץ־מיניסטער שטעלען פֿאַר'ן מלוכה־טריבונאַל.

פֿאַר דער ערעפֿנונג פֿון דער זיצונג האָבען די דעפּוטאַטען פֿון ב. ב. געבעטען אָפּגעהאַלטען אַ שעה, ווײַל עס זײַנען פֿאָרגעקומען וויכטיגע געשעהענישען.

אונצופֿרידען אין אָנגעקומען די ידיעה, אַז דער פֿינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש האָט זיך אָפּגעגעבען אין דומיסיע, און אַז די דומיסיע איז געוואָרען אָנגענומען.

די ידיעה וועגן דומיסיע פֿון טשעכאָוויטש'ן האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם אויף די דעפּוטאַטען און די זיצונג פֿון דער בודזשעט־קאָמיסיע איז געפֿאָרט געוואָרען בײַ אַ געשפּאַנטער שטימונג. די שטימונג גאַנץ געוואָרען נאָך שפּאַנענדער, ווען אויפֿ'ן זיצונגס־זאַל האָט זיך באַוויזען דער דומיסיאָנירטער פֿינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש.

דער פֿאָרזיצנדער פֿון דער קאָמיסיע ה' בורקא האָט, עפֿענענדיג די זיצונג גלײַך איבערגעגעבען דאָס וואָרט דעם ה' טשעכאָוויטש. ה'טשעכאָוויטש האָט בעלעגט אײַ'אויספֿיהרליכען בערילט מיט צוגאָב־ערקלערונגען, וואו עס ווערט אויפֿגעקלערט דער ענין וועגן די הלוואות, וואָס דאָס פֿינאַנץ־מיניסטעריום האָט געגעבען אין די אויסזאַץ־געלדער. די דאָזיגע ערקלערונגען זײַנען געווען אַ'נעמפֿער אויף די פֿאַרוואורפֿען פֿון דער העכסטער קאָמיסאַריאַט־קאָמיסיע אין געוועזענע זײַן דאָזיגע הלוואות.

נאָכדעם האָט דער געוועזענער פֿינאַנץ־מיניסטער ד' טשעכאָוויטש געלעזען אַ דעקלאַראַציע, וועגן די פֿאַרוואורפֿען, הלמאי ער האָט אויבערגעשריבען דעם בודזשעט אין דער הסכמה פֿון סיים. ד' ערקלערונג האָט טשעכאָוויטש געלעזען מיט אַ גערנהרטער שטים, וואָס עס האָט שטאַרק געוווּרקט אויף די אָנוועזענדיגע דעפּוטאַטען. עגרעגענדיג זײַן ערקלערונג, האָט ה' טשעכאָוויטש תיכף פֿאָרגעלעזען דעם זיצונגס־זאַל.

די ע[illegible]רונג פֿון געוויר, מיניכטער טשעכאָוויטש

מען בעשולדיגט מיך און בודזשעט־אויבערשרײַטונגען אין יאָהר 1927/28 אהי אַ פֿריהערדיגע הסכמה פֿון די געזעצגעבערישע אינסטאַנצען. אויך ער־קלער, אַז אויך וואָלט בעשראָלט מען אַרבײַט אַלס פֿינאַנץ־מיניסטער פֿאַר אַ צײַט לײַכטערע, ווען עס וואָלט מיר מעג־לונג געווען אַ פֿרוהער דו — אַנ'אָפּגעגעם וועג צום סיים.

פֿאַרוואָס־זשע וועלט אויהר אויגע זײַן אַזוי אונבאַוויגלאַם, אין דער צײַט ווען אין יאָהר 1927/28 האָב איך געשלאָסען דעם בודזשעט מיט אַנ'עוּרח פֿון 214 מיליאָן זל. און פֿאַר דער גאַנצער צײַט פֿון מיין מעמינקײַט האָב איך געמאַכט בודזשעט־אָפּשפּאַרונגען אויף 550 מיליאָן זל. נוט פֿערגרעסערונגען דערבײַ די שטײַערען, ווען ס'האָב בעוויזען צו פֿערגרעסערען דעם מלוכה־אויצר אויף 2 מיליאַרד זל.

אויהר שמעלט פֿעסט, און דאָס און אײַער הויפּט־ארגומענט, אַז אַ פֿינאַנץ־מיניסטער און פֿערפֿלוכטעט צו פֿאָרערן פֿון דער רעגירונג, אַז זי זאָל אונבערגעגעבען רעכטפֿערטיגען די רעכט פֿון פֿאַרלאַנגען אין בודזשעט־ענינים, אין ווען ער זעהט, אַז די דאָזיגע רעכט דראָהט אַפֿילו נאָר אַ פֿאָרטעלע בעשרענקונג מיז ער תיכף

דימיסיע פון פינאנץ־מיניס־טער טשעכאוויטש.

וואַרשאָ, (טעל.) פֿרײַטאָג אַרום 11 אַ זיגער פֿאַרמיטאָג האָט דער פֿינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש אויבערגעגעבען דעם פּרעזידיער בײַם מאַרשאַל אַ בוכע וועגן דומיסיע. דער פּרעזידיער־מיניסטער איז ראַן גלײַך אָפּגעפֿאָהרען און בעלעוועד, וואו ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפֿערענץ מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי. נאָכדעם און ה' באַרטעל אָפּגעפֿאָרען אין שלאָס, וואו ער האָט קאָנפֿערירט מיט' מלוכה־פּרעזידענט. בײַדע קאָנפֿערענצען זײַנען געווען אַ רעזולטאַט פֿון דער דומיסיע בקשה פֿון פֿינאַנץ־מיניס־טער.

באַלד דערויף האָט דער מלוכה־פּרעזידענט אונטערגעשריבען פֿאָלגענדע דעקרעטען:

צום ה' גאַבריעל טשעכאָוויטש, פֿינאַנץ־מיניסטער.

עגטגעגנקומענדיג אײַער בקשה ווע־גען דומיסיע, בעפֿרײַט אויך אײַך פֿון אַמט אַלס פֿינאַנץ־מיניסטער.

וואַרשאָ, 8. מערץ, 1929.

(—) מלוכה־פּרעזידענט

י. מאשטשיצקי

(—) פּרעזעס פון מיניסטערן־ראַט

ג. באַרטעל

דער צווייטער דעקרעט לויטערט:

צום ד' ד"ר טאַדעאוש גראָזניצקי. אונטערשטאַמס־סעקרעטאַר און פֿינאַנץ־מיניסטעריום.

איך גיב אויך אויבער די לעטיגונג פֿון פֿינאַנץ־מיניסטעריום.

וואַרשאָ, 8. מערץ 1929

(—) מלוכה־פּרעזידענט

י. מאשטשיצקי

(—) פּרעזעס פון מיני.־ראַט

ג. באַרטעל.

ווער האט געכטען געוועזען אויפ'ן אויף דער מלוכה־לאטעריע?

5־טע קלאַס 3־טער און פערטער טאג פון דער ציהונג

20000 זל. נ. 12618 170199
10000 זל. נ. 15260 56509 67289
121298 96720
5000 זל. נ. 3882 18853 72526
173442 108114 96787
3000 זל. נ. 38169 42328 64861
161376 86087 75911 71435
2000 זל. נ. 32727 37800 42627
71239 65901 57603 54206 50174
136057 123942 114568 96840
167310 154029
1000 זל. נ. 77 6 15856 20452
17792 75316 54890 52648 82376
140692 122991 83056
600 זל. נ. 4128 7485 17751
34689 82581 28605 25268 18311
74626 67713 59326 55137 36144
101681 92465 87532 79663 76772
181580 181130 115247 109777
156751 154450 137215 134685
174392 163302
25000 זל. נ. 111521
20000 זל. נ. 4579
15000 זל. נ. 147880
10000 זל. נ. 185771
5000 זל. נ. 7360
3000 זל. נ. 9733 33368 39659
162518 159635 130580
2000 זל. נ. 45019 47159 63424
156726 101651 80342 75432
173173 170698 165268 157457
1000 זל. נ. 7452 10927 18090
90052 72498 72149 66707 48721
121660 106541 100274 100046
162779 159401 135141 128035
174614 173062 166264

פאלקס־אוניווערזיטעט בײַ דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע

היינט זונטאָג, 8.30 אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניס־טישער אָרגאַניזאַציע (צענעלניאַנע 4)

א פאַרלעזונג (אין דער פּוילישער שפּראַך)

אויף ד. ט.: „די ערשטע מאַזע פון דער עמאַנציפּאַציע פון די יודן אין אייראָפּאַ". פּרעלעגענט: ד"ר פ. פרידמאַן. אײַנגאַנג פרײַ!

דינסטאָג, 8.30 אָוועגד אין לאָקאַל פון „הזמיר" אַ מיטערליכער פּאַרלעזונגס־אָוועגד מיט דער בעטײַליגונג פון דעם. ד"ר ראָזענבלאַט, רעד. י. אוגער און ראַטמאַן ד"ר מ. הינדעס פון וואַרשאַ. 1126

וועז איהר געהט אויבער די גאַס,
סוסט מיט אפענע אויגען; איהר סענט בלייבען
אנ'אייביגער מאליסע, אדער גאר געפינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען

Dr. med. Adam BENDER
Przejazd 30, Telef. 54-68.
ספּעצ. פאר אינערליכע און האַרץ־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג. 0089

Dr. med. Albert Gotlib
אַכושער און ספּעציאַליסט פון פרויען־קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 26, טעלעפ. 50־77
נעמט אָן פון 8—10 אין פון 4 ביז 7 אָוועגד.

לעזט אוז אבאָנירט דאס „לאָדזער טאַגעבלאַט"

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאַנסקאַ 28, טעל. 41־46
ספּעציאַליסט פון בײַנער און געלענק־קראַנקהייטען
:—: מערקרימונגען פון פּלעצעס און גלידער. :—:
אייגענע פּראָצאַוניע
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וואַקלאַדקעס געגען פּלאַטפֿוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאַרסע טען א. ז. וו. נעמט אָן פון 5—7

Dr. med. A. Mazur
ספּעציעל־אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז־קראַנק
מיט איך שטום און שפּרעך־פעהלער
הסכאַדניאַ 65
אינגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46) טעל. 60־01

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, לונגען־קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27־81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאָכמ.

ד"ר לודוויג פאלק
נאָוראַט 7, טעל. 17־28.
ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 נאָכמ.

צאָהן־אַרצט
Jakób Karmazyn
Południowa 2.
פאַר פּערזיכערטע פון קראַנקען־קאַסע בײַם בעשטעלען קינסטליכע צייהן ווערען די קראַנקע צייהן אַרויסגענומען און גנהיילט אומזיסט.

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: L odzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

אלבערט איינשטיין דער גרעסטער גאון פון אונזער צייט,

וועלכער וועט היינטיגע וואך אלט 50 יאהר.

איז וואס בעשטעהט זיין גרויסקייט און וואס ער האט אויפגעטון פאר דער וויסענשאפט. — איינשטיין אלס געלעהרטער און אלס יוד.

(ספעציעל פאר „לאָדזער טאָגעבלאַט").

אַלבערט אײַנשטיין, אונזער פון די גרעסטע דענקער פון דער נײַער צײַט, איז געבוירן געוואָרן דעם 14טן מערץ 1879 אין אולם אויף דונאי. זיין פרוה־סטע יוגנד האָט אויסגעשטאַנען פאַרבראַכט אין מינכען, וואו זיין פאָטער ראַז אין בערגעניבע, אַנ'אַלעקטריק־מעכאַנישע פאַבריק. דאָרט האָט דער יונגער אַ'לערנט בעקומען די ערשטע פיזיקאַלישע אָנרעגונגען. אינגיכען האָבען זיך אָבער די נעשעפטן פון פאָטער דער פערערגעט און די פאַמיליע איז געווען געצוואונגען אַרויצופאָרן קיין מיונכען. אלבערט איז דאַן אַלט געווען 15 יאָהר. אין קורצען איז דער יונגער אַלבערט אַריינגעשוקט געוועזען אין דער שוויץ. וואו ער איז אָנגעקומען אין דער פאַנסיאָן אין אַראַו. באַלד האָבען זיך דאָ אַרויסגעוויזען די אויסערגעוועהנלעכע פעהיגקייטען פון אײַנשטיין'ען און די גאַנצע קאַלוש פון מאַטעמאַטישע געגרישאַנדען. ענדגולטיג אין זיין מיטל־שול אין עך אין געקומען אין דער מעכאַנישער הייכשול אין צוריך, וואו ער האָט שטודירט פיזיק און מאַטעמאַטיק. אין יאָהר 1902 איז ער געוואָרען איינגשטונער בײַם פאַטענט־אַמט אין בערן, וואו ער האָט פולט די אַרבעטן פון אַנ'עקספערט אין פראַנען פון מעכאַנישע פאַטענטען. זיין פרײַנט צײַט האָט ער געוווידמעט דער וויסענשאַפט.

אין מיטען פון זיין פראַכטיק אין 1905 האָט אין אויהן פלוצלינג אויף גנשפּרינגלעכע די רוהע־געוואָרענע אַרבעטן קען־שלע. וואס איז אין משך פון לאַנגע יאָהרען געוואַסען אין איכות און כמות. אין רעזולטאַט זיינען געקומען אײַנע נאך דער אנדערער מעהרערע ווערטפולע אָפּהאַנדלונגען. אַלע זיינען ערשינען אין די גוויאַלישע אַלגעמיינע פאַרטיי־שע האָבען מעגליך געמאַכט. אז אויב שטיין זאָל ווערען פרוויאַמ־דאַצעטע פון בערגער אונווערזיטעט. דאָ זיינען עס ענטשיאַנען די זיכען פון דער מעשעריע. וואס האָט אויהן שפּעטער אזוי פערהאַלט נעמאַכט. 1909 קומט ער קיין צוריך אלס אויסערארדענטליכער פּראָפעסאָר. 1911 ווערט ער אָרדענערער פּראָפעסאָר אין פּראָג און 1913 — פּראָפעסאָר אַלס מוזיאַלישער פּנים אויפן צוריכער פּאָ־ליטעכניקום. שטילע חדשים אַלס ר'ן מלכה־אויסדריק ווערט ער נערופען דורך דער פּרײַטישער וויסענשאַפטס־אַקאַדעמיע קיין בערלין, וואו ער ווערט דירעק־טאָר פון דעם נײַ־געגרינדעטען קייזער־ווילהעלם־אינסטיטוט אַלס פּאָר היזיק. דאָ איז ער נאָך אַ מאָל געווען אויפן פּוסט פון ווישענשאַפטלעכן אַקאַדעמיע אין דער אַלגעמיינער מעשעריע. מיט דער צײַט האָט ער אויך אָנגעהויבן צו לעהרען אין דער אונווערזיטעט אין בערלין. אין 1902 איז ער געווען אַ פרעמדער אין דער שווייץ, אין דער אונ־ווערזיטעט אין בערן, וואו ער האָט אָנ־געקומען אין דער מעכאַנישער הייכשול אין צוריך, וואו ער האָט שטודירט פיזיק און מאַטעמאַטיק. אין 1902 איז ער געוואָרען איינגשטונער בײַם פאַטענט־אַמט אין בערן, וואו ער האָט פולט די אַרבעטן פון אַנ'עקספערט אין פראַנען פון מעכאַנישע פאַטענטען. זיין פרײַנט צײַט האָט ער געווידמעט דער וויסענשאַפט.

אין מיטען פון זיין פראַכטיק אין 1905 האָט אין אויהן פלוצלינג אויף געשפּרינגלעכע די רוהע־געוואָרענע אַרבע־קען־שלע. וואס איז אין משך פון לאַנגע יאָהרען געוואַסען אין איכות און כמות. אין רעזולטאַט זיינען געקומען אײַנע נאך דער אנדערער מעהרערע ווערטפולע אָפּהאַנדלונגען. אַלע זיינען ערשינען אין די גוויאַלישע לאַר־זשורנאַלען און וועל לע האָבען מעגליך געמאַכט, אז אויב שטיין זאָל ווערען פּרופעסאָר־דאַצענט פון בערגער אונווערזיטעט. דאָ זיינען עס ענטשיאַנען די זיכען פון דער מעשעריע. וואס האָט אויהן שפּעטער אזוי פערהאַלט נעמאַכט. 1909 קומט ער קיין צוריך אלס אויסערארדענטליכער פּראָפעסאָר. 1911 ווערט ער אָרדענערער פּראָפעסאָר אין פּראָג און 1913 — פּראָפעסאָר אַלס מוזיאַלישער פּנים אויפן צוריכער פּאָ־ליטעכניקום. שטילע חדשים אַלס ר'ן מלכה־אויסדריק ווערט ער נערופען דורך דער פּרײַטישער וויסענשאַפטס־אַקאַדעמיע קיין בערלין, וואו ער ווערט דירעק־טאָר פון דעם נײַ־געגרינדעטען קייזער־ווילהעלם־אינסטיטוט אַלס פּאָר היזיק. דאָ איז ער נאָך אַ מאָל געווען אויפן פּוסט פון ווישענשאַפטלעכן אַקאַדעמיע אין דער אַלגעמיינער מעשעריע. מיט דער צײַט האָט ער אויך אָנגעהויבן צו לעהרען אין דער אונווערזיטעט אין בערלין. אין 1902 איז ער געווען אַ פרעמדער אין דער שווייץ, אין דער אונ־ווערזיטעט אין בערן, וואו ער האָט אָנ־געקומען אין דער מעכאַנישער הייכשול אין צוריך, וואו ער האָט שטודירט פיזיק און מאַטעמאַטיק. אין 1902 איז ער געווען איינגשטונער בײַם פאַטענט־אַמט אין בערן, וואו ער האָט פולט די אַרבעטן פון אַנ'עקספערט אין פראַנען פון מעכאַנישע פאַטענטען. זיין פרײַנט צײַט האָט ער געווידמעט דער וויס־ענשאַפט.

אין מיטען פון זיין פראַכטיק אין 1905 האָט אין אויהן פלוצלינג אויף געשפּרינגלעכע די רוהע־געוואָרענע אַרבע־קען־שלע. וואס איז אין משך פון לאַנגע יאָהרען געוואַסען אין איכות און כמות. אין רעזולטאַט זיינען געקומען אײַנע נאך דער אנדערער מעהרערע ווערטפולע אָפּ־האַנדלונגען. אַלע זיינען ערשינען אין די גוויאַלישע לאַר־זשורנאַלען און וועל לע האָבען מעגליך געמאַכט, אז אויב שטיין זאָל ווערען פּרופעסאָר־דאַצענט פון בערגער אונווערזיטעט. דאָ זיינען עס ענטשיאַנען די זיכען פון דער מעשעריע. וואס האָט אויהן שפּעטער אזוי פערהאַלט נעמאַכט. 1909 קומט ער קיין צוריך אלס אויסערארדענטליכער פּראָפעסאָר. 1911 ווערט ער אָרדענערער פּראָפעסאָר אין פּראָג און 1913 — פּראָפעסאָר אַלס מוזיאַלישער פּנים אויפן צוריכער פּאָ־ליטעכניקום. שטילע חדשים אַלס ר'ן מלכה־אויסדריק ווערט ער נערופען דורך דער פּרײַטישער וויסענשאַפטס־אַקאַדעמיע קיין בערלין, וואו ער ווערט דירעק־טאָר פון דעם נײַ־געגרינדעטען קייזער־ווילהעלם־אינסטיטוט אַלס פּאָר היזיק. דאָ איז ער נאָך אַ מאָל געווען אויפן פּוסט פון ווישענשאַפטלעכן אַקאַדעמיע אין דער אַלגעמיינער מעשעריע. מיט דער צײַט האָט ער אויך אָנגעהויבן צו לעהרען אין דער אונ־

ווייב און געליבטע...

האבען זיך צונויפגעטראפען איז עמיגראציע-ביורא.

די פרוי איז געקומען נאך א גט און פערלוירען דעם מאנס אדרעס. די געליבטע איז געקומען נאך דער שיפס-קארטע צום געליבטען און זי האט די אדרעס געפונען. — ראמאנטישער פלאנטער ווערט און בודע ווייבער חלשן.

(א בריף פון ווילנא).

נאכדעם [illegible] דערד אויצ פון אנ'אויסבעל[illegible]ער און ממש אונגלויבלוכער געשיכטע, [illegible] אם האט זיך דאס ערלעבט. דו געשוכטע דערצעהלט זיך אזוי:

מיט 7—8 יאהר צוריק האבען אין [illegible] חתונה געהאט א פאר־פאלק. עס זענען ארובער די ערשטע פאר האנגו־וואכען אין אויף דער דרומער וואך איז דער יונגערמאן געלט געווארען און אי־בערגעלאזט זיין וויבעל אלס א יונגע עגונה.

א יאהר צייט האט נאך די יונגע ווי־בעל מיט הארץ־קלאפענדיג געווארט אויף אויהר פערשוואונדענעם „גלוק", אבער דער חברה־מאן איז ווי אין וואסער ארין.

די יונגע עגונה האט זיך שוין אנגע־הויבען מייאש צו זיין. ערשט אויפ'ן צווייטען יאהר האט זיך פלוצלונג אויהר פערשוואונדענער „תשיש" אבגעגעבען אזיט פון דעם ווייטען קובא.

עס האט זיך אנגעהויבען א נייע סדרה פון מאי־אזי־ווייב־ברוילער, וועלכע זענען געווארען, וואס ווייטער, אלץ יאר־מער און לובלוכער. אבער מיט דער צייט זענען די ברוילער צוריק געווארען קעל־מער און זעלטענער.

אזוי האט זיך די מעשה געצויגען א יאהר נאכאיינאנד, ביז ענדליך האט זיך די עגונה מיישב־געווען און אנגהויבען צו פערגעסען פון אויהר קובאנער מאן א גט. צו דעם צוזעק און זי אויעך אין זי אויזן אין דער הינער עמיגראציע־אפ־מעלונג פון „יעקאפא", כדי דורך אויהר פערמיטלונג אנצוגרעמען אלע נויטיגע שריפטן הערען א גט.

אין דע ערשט און פארגעקומען די זעלטענע און אויסערגעוישע פאסורונג, וועלכע קלונגט, ווי א פאנטאזיע פון א פאנטאזיע ראמאן.

דען די עגונה איז ארויס צוריק פון „יעקאפא", האט זי זיך אויף די מרעפ־נעלאבט, אז זי האט דערכען, אונ'ם וואר־מע־מאנער פון „יעקאפא", אנגעווא־רען דעם אדרעס פון „יעקאפא" אין אין אנגעהויבען אין אנגעלאזען אין אין אין

א געשפרעך מיט מאניו

(פון דער סעריע: דער אמת וועגען רומעניען)

פון — ד"ר א. קאראלניק

אד וועם נישט פארוואס, אבער אזך האב לכתחילה געהאט א גרויסען פאר־אורמעל געגען ד"ר מאניו, דעם נייעם פרעמיער פון רומעניען. אזן בלויז צולוב זיין בולד, דעם פארטרעט, וואס אזן געוועזן געדרוקט אזן די צייטונגען תיכף נאך דער „אומבלומונגער רעוואליוציע". עפעס אזא טיפוש־רומעניש, באלקאניש פנים קוקט־אראפ פון דעם בולד. גלאנ־צענדיגע שווארצע האר, אויגלעך שעהנע, געדולדיגע, געפוצטע וואנגען — דער רומעניע רוזן ער שטעהט אזן בוך, ווי מען זעהט אזהם אזן די קאפעיען אדער אויף דער קאלעא וויקטאריא פון בוקא־רעסט. „צונגאנעסק" — אזן אפשר דאס בעסטע ווארט פאר אזא פנים.

אזך האב זיך געטראכט: אויב די „חכמת הפרצוף" האט כאטש א שטיקעל ווערט, אויב עס אזן דא א בראעקעל אמת אזן דער קונסט פון לעזען פזיאגנא־מיעס — אזן ד"ר מאניו וזלכער נוט דער געאונגעמער פזהרער פאר אזן פון א דעמאקראטישער בעוועגונג.

אזן בכלל — אזך האב, פון דער פרזערונגער רומישער ערפאהרונג, א חשד אזגען „אומבלומונגע רעוואליוציעס". זיי הויבען זיך אן זעהר פיין, אבער דער סוף — פרעגט שוין בעסער נושם.

אזן אזך האב זיך דערפאר נושם זעהר געאטלט צו זעהן דעם מונוסמער־פרע־זידענט פון רומעניען. עס האט געדויערט א גאנצע וואך — אזך האב זיך געזעהן מיט אלערלי פאלומיקער אזן פזהרער פון די פערשידענע פארטייען אזן גרו־פען — אידער אזך האב זיך אנשטאלט סזון אנציקלונגען בעם שעף פון דעם קאבינעט מאזן זיך אנמעלדען פאר אנ־אויריענג בעם פרעמיער. „צעהן א זייגער פרעזידענט — אובערמאנען — דער פרעזידענט פון דעם מונוסמער־ראט וועט זיין זעהר גלוקליך אויך צו זעהן"— האט מיר אויפ'ן טעלעפאן געענטפערט אויף פזיאגנאסטער פרעזנצוזיוש — ד. ח. זעהר הארט אזן אומטעלאדיש — דער שעף פון קאבינעט, א יונגערמאן מיט א זעהר ארומקאראכטישען נאמען — קאנ־סטאנטין.

אזן צעהן א זייגער אזן דער פרזה פונקטליך זיין איך אזן דעם סאלאן, וואס פזהרט צום מונוסמער־קאבינעט, זיך אזן ווארט. אזך עגלען צו מיין גרויס פער־וואונדרונג א פולען זאל מיט מענשען, עטליכע יונגעלייט, מינוסטעריאל־סעק־רעטאריי, קאבינעט־שעפס, הויכע בע־אמטע, נייהען ארום פון אינעם צוויטען פערשרעקען געמען. זאגען צו יעדען א פיר גוטע ווערטער. לויטער יונגע ארומאקראטען פון רומעניען, וואס „מאלען קאריערע". איך ווארט א שעה, דער זאל ווערט אלץ פולער. דעפוטאטען, מעגאטאריען, גענעראלען מיט רויטע ויאמפאסיען, א דעפוטאציע פון פאלקס־שול־לעהרער, א דעפוטאציע פון פויע־רום, ווייטמאן ווי טעאטער־פויערים, דערלער שטעהען, שוישקעגען זיך, רו־בערען. עס קומט א בעקאנטער, דער פרעזידענט פון'ם נעטס יודיש־פארלא־מענטארישען קלוב, ד"ר מעאר פוישער דער דעפוטאט פון קלוזש אזן טראנ־סילוואניען — א פערזענלוכער פרענד אזן לאנדסמאן פון ד"ר מאניו — אזן מיט אזהם א בעקאנטער אונדזוסטריע־פזהרער פון דעם לאנד.

„וואס אזן דאס הייסט פאר אזא גע־דרענג?" — פרעג איך בייד די בעקאנטע דעפוטאטען, אזן זיי ענטפערען מיר, אז דער מונוסמער־פרעזידענט אזן געוועזן אזזי פערנומען די לעצטע טעג, אזזי פער־טראגען, אז ער האט נושט געקאנט אפ־האלטען זיינע טעגלוכע, געוועהנלוכע אזידיענצען, אזן ער האט זיי אלע אפ־געלעגט אויף הייגט.

„מיט וואס אזן ער אזזי פערנומען?"

„אלץ וועגען דער הלואה. גאנצע טעג אזן געכט זיצען זיי, די נייע מינוסטע־רען, אזן האלטען קאנפערענצען וועגען דער הלואה. דאס אזן דאך די לעבענס־פראגע פון רומעניען. א פראגע פון זיין אדער נושט זיין פאר דעם נייעם רעזשים. אלצדיינג הענגט־אפ דערפון, צי רומעניען וועט מבקומען דאס געלד וואס זי דארף האבען, אדער נושט. אהן דע הלואה קאן די רומענישע פאלקס־ווירטשאפט נושט ווערען קאנסאלידירט. אזהר פער־שטעהט אלזין — א לאנד, וואס מוז וואק־סען, זיך ענטוויקלען, מוז האבען געלד. דארף האבען קאפיטאל. מיר דארפען א יאהר — לויט דעם בודזשעט — אנ'ערך פון פערצונג מיליארד לעי, אבער דער קאפיטאל וואס געהט ארום אזן לאנד בעטרעגט נושט מעהר ווי אלצאהן אדער צוואנציג מיליארד. אזן ווען מען רעכענט אראפ די זעקס־זיבען מיליארד, וואס זע־גען אזזי־צי־זאגען פערגלווערט דורך דעם שטאאטס־בודזשעט, בלייבט אויף דעם גאנצען גרויסען לאנד מיט זיינע אלצאהן מיליאן מענשען, מיט אנ'אוג־רוסטריע וואס נייטיגט זיך אזן אויפ־פרישונג, מיט באהנען וואס מוזען בע־נעט אזן רעפארירט ווערען, מיט סזחרים, מיט באנקען א. אז. וו. צוועלף מיליארד לעי, נושט אומזוסט אזן אזגזער געלד אזזי אלט, נושט אומזוסט קאן מען זיין כמעט נושט געהאטען אזן דער האנד קיין רומענישע פאפיר־געלד, אזזי אפגעטרא־גען אזן אפגעניצט אזן דאס פאפיר. עס אזן ממש נושטא מיט וואס זיך די הענד צו צעפזהרען — אזן די רעגירונג אונטער די אנטיטיגע בערונגגען קאן גארנישט נושט טזן, ווייל דרוקען נע־געלד מיינט ארזסרופען אנ'אונגלאציע אזן לאנד — אזן ד"ר מאניו ווייל נושט אראפזעצען די לעי בזן אונגאנגען, גאר פערקאהרט, ער ווייל סאפזולירען".

אזך פרעג ווייטער — זיצענדיג אזן וואר־טענדיג אויף דעם מונוסמער־פרעזי־דענט — וואו אזן אייגענמליך די מיניעה, פארוואס קאן אזא רייך אזן פעט לאנד וזן רומעניען נוט קריגען קיין געלד. „אז פרעגט בזי איהם — ער וועט אזך מאגען דערצעהלען" — ענטפערעז מיר די דעפוטאטען, אזן וויזען מיר אן אויף א קלען־געוואקסענעם, דוקלוכען, זעהר עלעגאנט אנגעטוגענעם „עלמערן חיר", וואס אזן געזעסען פונקט אנטקעגען אזן אויך געווארט אויף דעם מונוסמער.

„דאס אזן דיאמאנטן קיין פארזן".

שער געזאנדטער קיין פארזן. אזן באמת אז דער דאזונגער דופלאמאט מיט דעם מאגנאל אזן דער האנד, וואלט מיר גע־קאנט דערצעהלען זעהר א סך — ווען ער וואלט געקאנט... אזן פארזן אזן גאר אלץ די צענטראלע פאר אלע פאליטישע סודות־שפזלען. דארט קומען זיך צוגליך די פערזון פון דעם גרויסען געפלעכט, וואס הייסט דופלאמאטיע. אזך וואלט פון אזהר געוואזער געווארען, וואס פאר א שפזל עס טרעפט פראנקרייך, ווי אזזי זי וויל האלטען רומעניען אונטער אזהר השפעה — אבער אויך האלטען זי אויפ'ן שטרוקעל, מחסת רומעניען אזן אנגער פון די וויכטיגסטע שותפים אזן דער „קלייגער אנטאנט". רומעניען אזן אויך דאס אינטיגע „לאטנעזיש" לאנד אזן דרום־מזרח אזרופא אזן וויל פערגעהסען א פלאץ אזן דער וועלט אלס א לאנד פון ראמאנישער קולטור. עס לייגט זיך פאר פראנקרייך, אז רומעניען זאל קאנקורירען מיט אזטאליען, אז די וועלפזן, די „לי־פאיקא" אזן פזאראבסט זאל קעמפען פאר מאכט מיט דער מזטער־וועלפזן אויף דעם „פארזם ראמאנום" אזן דער שיין ווידער צעזארוש געזאראעגעם רזים.

אזן ווייטער וואלט מיר דער דופלא־מאט געקאנט דערצעהלען, וואס פאר פינאנז־אינטרעסעס עס ווערען געשפזגען אט דער דאזונגער דופלאמאט מיט דעם מאגנאל אזן דער האנד, וואלט מיר גע־קאנט דערצעהלען זעהר א סך — ווען ער וואלט געקאנט... אזן פארזן אזן גאר אלץ די צענטראלע פאר אלע פאליטישע סודות־שפזלען. דארט קומען זיך צוגליך די פערזון פון דעם גרויסען געפלעכט, וואס הייסט דופלאמאטיע. אזך וואלט דאס הייסט דופלאמאטיע. אזך וואלט פון אזהר געוואזער געווארען, וואס פאר א שפזל עס טרעפט פראנקרייך, ווי אזזי זי וויל האלטען רומעניען אונטער אזהר השפעה — אבער אויך האלטען זי אויפ'ן שטרוקעל, מחסת רומעניען אזן אנגער פון די וויכטיגסטע שותפים אזן דער „קלייגער אנטאנט". רומעניען אזן אויך דאס אינטיגע „לאטנעזיש" לאנד אזן דרום־מזרח אזרופא אזן וויל פערגעהסען א פלאץ אזן דער וועלט אלס א לאנד פון ראמאנישער קולטור. עס לייגט זיך פאר פראנקרייך, אז רומעניען זאל קאנקורירען מיט אזטאליען, אז די וועלפזן, די „לי־פאיקא" אזן פזאראבסט זאל קעמפען פאר מאכט מיט דער מזטער־וועלפזן אויף דעם „פארזם ראמאנום" אזן דער שיין ווידער צעזארוש געזאראעגעם רזים.

אזן ווייטער וואלט מיר דער דופלא־מאט געקאנט דערצעהלען, וואס פאר פינאנז־אינטרעסעס עס ווערען געשפזגען אזן פזאר, פארוואס דער פינאנז־מונוסמער מוהאי פאפאזוומש האט גע־מוזט אלזין פאהרען קיין פארזן צולוב דער הלואה, אזן פארוואס דוגגען זיי זיך אזזי הארט — די באנקערען, וואס, הייסט עס, „זיי ווילען צו הויכע פרא־צענטען" — אדער „זיי זענען נושט אזי־גנג וועגען דער עמוסיע"? אזן רומעניען א בטוח, האט זי א פינאנציעלען יסוד. פארוואס־זשע אמפערען זיי זיך אזזי, די פינאנסמען? אדער זיי פערלאנגען נאראנטיען, וואס די דעמאקראטישע רע־גירונג קאן נושט געבען? אדער אונטרי־גרען די רומענישע ליבעראלען, די בראמיאנסמען?

איך וואלט אפשר פארט צוגעגאנגען צו דיאמאנטרי'ן אזן פערפזהרט מיט אזהם א שמועס — אבער פלוצלונג האט זיך די מור ברעט געשלעגט: „דער מונוס־מער־פרעזידענט"!

מערקווירדיג, ווי צייטונגען קאנען פערפזהרען. מילא ידיעות, מיינונגען — נאט אלזין האט שוין געהייסען, אז די צייטונגען זאלען נושט זאגען „דעם נאג־צען אמת" — עס וואלט געווען צו שווע־לוך פאר דעם געזונד — אבער א בולד לאמט, א בולד פון א לעבענדיגען, אזן דערצו נאך פאלומיש אזן געזעלשאפט־אוצט אזן פארזן, פארוואס דער פינאנ

פראטעסט פון אלע לאדזער ארבייטער, האנדווערקער און מיטעלע סוחרים געגען פראיעקט צו העכערען דאס דירה-געלד

ג. וויסע לאז אטארען-מיטינגען איז לאדז׳ וועלען אפשיקען פראטעסטען צום מיניסטארען-ראט און סיים-מארשאלעק.

(—) די פערוואלטונג פון דער געזעל־שאפט לאקאטארען, וואס רעפרעזענטירט די אינטערעסען פון די לאדזער לאקאטארען וועגנד זיך דערום צו אלע רע־דאקציעס, ארבייטער און פראפעסיאנע־לע־פעראינען, פעראינען פון נעסטיגע ארבייטער, געזעלשאפטליכע און פאלי־טישע ארגאנזאציעס, בעאמטען פער־אינען און פעראינען פון פרייע בראנ־פעסיעס, קולטור־געזעלשאפטען, עקונען און האנדווערקער־קלובען, ארגאנזאציעס פון קלענ־בורגערטום א. א. וו. מיט דער בקשה, צו דעלעגירען זייערע פארשטע־הער און ביורא פון דער געזעלשאפט „לאקאטאר״ אויף פעטרוקאווער 107 מיט׳ן צוועק אונטערצושרייבען און נא־מען פון דער רעפרענטירטער ארגא־נזאציע און פערזען מיט׳ן סטעמפעל פון דער דאזיגער ארגאנזאציע צום אלגעמיינעם בראטעסט פון אלע לאדזער לאקאטארען אויף דאס דירה-געלד. דער פראטעסט וועט דעלעגירט ווערען צום מיניסטארען-ראט און מארשאלעק פון סיים.

דער נוסח פון דער פראטעסט-רעזאָ־ליציע איז פאלגענדער:

נאכ׳ן בעקענען זיך מיט׳ן אונהאלט פון אוסטאוו ווערען שטוצען בילינע וואוינונגען, וואס פראיעקטירט צו העכ־ערען דאס דירה-געלד פון 30 בוז 100 פראצ. דדיקען אויס די אונטערגעשריב־בענע פארשטעהער פון די אנגעגעבענע ארגאנזאציעס די איבערצייגונג, אז דער דאזיגער פראיעקט איז געווענדעט געגען די וויכטיגסטע אינטערעסען פון די פו־זישע און גייסטיגע ארבייטער.

שוין אויצ קענען די ארבייטענדע־קרעזען נושט נאכקומען די העלערינג פון דירה-געלד וואס דערגרייכט בוסלעכ־ווען צו דער פאר׳מלחמה׳דיגער הויך.

פיזישע און גייסטיגע ארבייטער, האנדווערקער, קלענע און טיטעלע סוחרים א. א. וואס גובען אויצ אויס אויף דירה-געלד פון 25 בוז 40 פראצ. פון זייערע הכנסות, זענען נושט ביכולת צו צאהלען דירה-געלד מיט 30 בוז 100 פראצ. העלער פונ׳ם אויצמען און דאס דראהט זיי צו קענען ווי ס׳איז פיהרען א קולטורלען לעבען־שטייער, צו פער־מאכען די וואשמאטען און אזוי ארום צו פערגרעסערען די ארבייטלאזיגקייט.

דאס העכערע דירה-געלד וואס איז פארגעזעהען און פראיעקט, פון די מלוכה-בעאמטע ווערען ווידער נאר בע־שווערען די מלוכה-קאסע, וואס ווערט מוזען דערלעגען זיי אויף זייערע סכירות.

בכלל איז דער נאנצער פראיעקט געגען די אינטערעסען פון די ארבייטס-מענ־שען און פערשיינט נאר די פערמעגליכע און לענט ארויף די נאנצע בוי-לאסט אויף די שטעט אויסטייטשנדיג דאס דארף, וואס איז נושט ווענינער פעראינ־מערעסירט אין אויסבוי פון די שטעט, די אפהענגער פון זייער פראדוקציע.

דערויבער פראטעסטירען מיר אויפ׳ן שארפסטען אופן געגען די סאמע, סודות פון אט דעם נושט גענוג רורכנעטראכטען פראיעקט און מיר רופען די רעגירונג און אלע געזעצגעבערישע פאקטארען פון דער פוילישער רעפובליק אונטעגליך צו מאכען, אז דער אונגערהערטער פראיעקט זאל ארין און קראפט.

אנערקענענדיג די וויכטיגקייט פון שא־פען א מלוכה׳שען בוי-פאנד צו בויען בוילינע וואוינונגען דורך דער מלוכה, זעלבסטפערוואלטונגען און געזעלשאפט־ליכע ארגאנזאציעס, שטעלען מיר פעסט, אז עס עקזיסטירען גאנ׳נישט אויסגענוצטע און פיל יושר׳דיגערע שטייער־מקירות זיי צו פערווענדען פאר ווערט־ראוויקעס פון אינבעוועגליכע גומער א בוי-פאנד, ווי: פערמעגענס-שטייער, פערנרעסערטער הכנסה-שטייער און זייגע העכערע קאמעראריעס, בעלאסטען די און שטאט און דארף, בעשטייערען מיט א הויכען שטייער די אינבעביטע בלע־צער און די שטאט. אינצוציהען למובת דער מלוכה א טייל פון די היפאטעק־חובות, וואס זענען בשעתו געשענקט גע־ווארען דורכ׳ן דעקרעט וועגען דער וואלא־ריזאציע פון די היפאטעק-חובות, און ענדליך צו העלערען דעם צאל פון לוק־סוס-ארטיקלען, וואס פערפליכטען בוז־אוצט דאס לאנד, און פערגרינסטען די עמשפערלעגדע צווייגען פון דער הייס־שער אינדוסטריע״

ווי מיר דערוויסען זיך וועלען דעם 17. ד. ח. צונויפגערופען ווערען אונגאנצען לאנד לאקאטארען-מיטינגען אויף וועלען אויסטייטשנדיג דאס לער עס וועלען אנגענומען ווערען ענט־שפרעכענדע רעזאָליציעס. אין לאָדז׳ וועלען אין דעם טאָג פאָרקומען מיטינגען אין פילהארמאניע און אין קינאָס און אין בעלוים און לאָינע.

א פאר ווערטער וועגען היילען גריפע-קראנקע

די גריפע-עפידעמיע האט זיך ווערער פערשפרייט אין עמליכע לענדער. אלץ אפטער הערט מען וועגען שווערע און לעבלעכע גריפע-פאלען, און פיל שטעט זענען די שפיטאלען אובערפולט. בען לויענט אויך מעגליך וועגען פערזיכע־ערלעך מיטעלען צו בעקעמפען די גריפע־קראנקהייט. אבער נאר א גאנץ קליינע צאהל פון די דאזיגע מיטלען בעווייזען באמת די גוטיגע אינגענשאפטען. יעדער וואס ווערט ערנסט קראנק אויף גריפע דארף זיך קודם כל ווענדען צו א דאָק־טאר, ווייל די קראנקהייט נעמט אפט אן א גאנץ ערנסטען נאראקטער. א גריפע־קראנקער מוז קודם כל זיך לעגען און בעט אין נושט ארומגעהן, און נוצען דאס אלטע, אויסגעפרובטע מיטעל, וואס אזוי שוין זיט יאהרען בעקאנט מיט זיין גי־מער ווירקונג בי אלערליי פאלען פון א דערקולטונג און בעזונדערס בי דער גרי־פע-קראנקהייט. דאס דאזיגע מיטעל און „אספירין״. ע ס בעזייטיגט די קאפ־שמערצען, דאס ברעכען אין די ביינער און 2—3 טאבלעטקעס פרישען אויף דעם מעגש אין ער ווערט ווי נייגעבוי־רען. מען דארף אבער אכטונג געבען, אז דער אספירין זאל זיין פון דער עס־מער מארקע „בייער״.

טעאטער און קינאס

פון יודישען טעאטער

הייגט ווערט דאָרא ווייסמאן שפילען צום לעצטען מאל אין לאדז. דאס שטיק „ווייב אין געלובטע״, וואס האט אזוי געוואלטיגע אויסגענומען אין לאדז. מאר־גען ארעסטאנטקע זומר „49״ אין דינ־סטאג צום לעצטען מאל „די מאמע פון דער וועלט״. עס פערפעהלען שבחים פאר דאָרא ווייסמאן. אין יעדער פיעסע און זי בעזונדערס גרויס און שטארק. דאס פיבלוקום געהט אויעק פון דער פארשטעלונג אויפגעטרונסעלט בוז׳ן מופסטען. עס אזו א גרויסער קונסטלע־רישער גענוס זי צו זעהן שפילען און ווער עס אזו נאר אין יודישען טעאטער נושט געשען דארף זי דצואטלען אין געהן.

פון „ארט״

הייגט אין מאָרגען 9 אוו. לעצטע צוויי פארשטעלונגען פון שלאגער-פראגראם „מאסקאראד״ אויף דער אלטשטאט״, וואס ארויסגערופען אזא שטארקען אינ־טערעס צווישען אלע קרייזען פון הינגען טעאטער-עולם. דונסטאג קומט פאר די לאנג-ערוואר טעטע פרעמיערע פון 6-טען פראגראם א. נ. „מיס יודעא״.

דעגיסטראציע פון קינדער אין שול-עלטער

(—) דער מאגיסטראט האט פער־עפערטליכט א בעקאנטמאכונג, אין וועל־כער די הויז-ווירטען עווענטועל זייערע אדמיניסטראטארען ווערען גערופען צו־צושטעלען א רשימה פון די קינדער פון די לאקאטארען, וואס וואוינען אין זייערע הייזער און וועלכע זענען גב־וירען געווארען אין די יאהרען 1922, 1921, 1920, 1919, 1918, 1917, 1916 און 1915. בלאנקעטען דארפען די אד־מיניסטראטארען אפנעמען אין די בע־טרעפענדע קאמיסאריאטען. די אויסגע־פיהלטע בלאנקעטען דארפען צוגע־שטעלט ווערען ביז׳ן 19. מערץ.

אינזש. באיער דירעקטאר פון דער לאדזער האנדעלס און אינדוסטרי-קאמער

(:) דער האנדעלס-מיניסטער האט נאמינירט דעם אינזש. באיער אלס דור־פון דער לאדזער האנדעל- און אינדוס־טריע-קאמער.

לאדזער כראניק.

האנדווערלער-מארטען

(נ) אין שייכות מיט דער פעראר־דנונג מכח די וואהלען צו דער האנדווערקער־קאמער ווערן הצגרווערקער אויפגעפאדערט צרויסצונעמען אין אינדוסטרי-אמט ביים מאגיסטראט האנדווערקער-קארטען, וואס דינען אלס בעווייז, אז מען בעזיצט וואהל־רעכט.

ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען

(§) נעכטען איז פארגעקומען א פער־זאמלונג פון ראט פון די פראפ. קלאסען־פעראיינען אויף וועלכער עס האט זיך קאנסטיטואירט די פערוואלטונג אין פאל־גענדען צוזאמענשטעל; פארזיצענדער מט. פלוטשעניק, וויצע — יאנאווסקי, סעקרע־טאר גראטשיק, קאסיר וואצאוסקי.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאולאווסקי, פעטרוקאווער 309; האמבורג, גליבנא 50; גליכאווסקי, נא־רומאוויטש 4; שומעוויטש, קאפערניק 26; לארעמזא, פאמארסקא 10 און פא־מאש, פלאץ קאשטשעלנו 10.

לויהן-סכסוך איז דער זייד-אינדוסטרי

(§) די ארבייטער פון דער לאדזער זייד-אינדוסטריע האבען אויפגעפא־דערט די אינדוסטריעלער צו שלוסען א אלגעמיינעם אפמאך אין דער אינדוס־טריע, אונטערגעשריבען דורכ׳ן פעראיין. די אינדוסטריעלער ווילען בשום אופן נושט איינגעהן. די אינטערעסען פון קרינען-ארבייטס-אונטסעקמאר ה׳ וואזיט־קיעוויטש האט קיין פעולה נושט גע־בראכט.

דער טעקסטיל-פעראיין האט בעשלא־סען אונטערצוגעמען בעמיהונגען ביים הויפט-ארבייטס-אונטסעקמאר קלאט און וואַרשאָ. אויב דאס לעצטע מומעל וועט נושט פועלן, דאן דראהען זיי מיט א שטרייק.

מעלדונג!!!

די לטה-ביבליאטעק א. נ. פון א. אייזענשלאס

מאכט בעקאנט, אז פון 1. מערץ ביז דעם 1. אפריל וועט זיין א ביליגער חודש פון איינשרייבען נייע מיטגלידער. עס איז אויך איינגעשלאסען עטליכע הונדערט נייע ביכער פון דער יודישע־ליטעראטור ווי אויך פערשידענע איבער־זעצונגען

די רייכסטע
קאנקורענץ - פערפומעריע
פון אין- און אויסלענדישע פערפומען, טואלעט-זייפען, פודערן, קעל־ניש-וואסער ווי אויך אלע אלט אקסמעטיק בעקומט מען נאר אויף דער
ר ע י ע ל ע ר שטעל ביי דער איבעראל שוין בעוואוסטער פערפומעריע
י. דרוקער
11 זאוואדזקא 11
:—: מעלעפאן 75-92 :—:
פאר אנגראמיסטען גרויסער ראבאט
בעמ: יעדער קונדע בעקומט גראטיס אטיור פריז-מתנה.

יודיש טעאטער
אין פילהארמאניע נארומאָרייטס — 20 —
אונטער דער לייטונג פון:
א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר׳ס אמעריקאנער יודיש טעאטער
לעצטע פארשטעלונגען
פון בעריהמטער אמעריקאנער קינסטלערין
דאָרא ווייסמאן
הייגט זונטאג, ד. 10. אוועגד
לעצטען מאל דאָרא ווייסמאן
אין איהר ריזיגען ערפאלג אנשעל שאר׳ס
גרויסטע אמעריקאנער סענסאציע
ווייב
און געליבטע
מארגען מאנטאג, ד. 11. 9 אוועגד
צום פאפולערע פרייזען אנשעל שאר׳ס
— נייצסטע
אויפפיהרונג דאָרא ווייסמאן
אין א נייער גרויסער קונסט-ראָלע אלס
ארעסטאנטקע
נומער 49
מעלאדראמא אין 3 אקטען פון זאלאטארעווסקי
דינסטאג, ד. 12-טן 9 אוועגד צום פאפולערע פרייזען א מתנה פון אנשעל שאר מאר די הונדערטער מענשען, וואס האבען פאריגע וואך ניט בעקומען קיין בילעטן הייגט דאָרא ווייסמאן שפילען צום לעצטען מאל
די מאמע
פון דער וועלט
אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לוים א.ב. פרויזיך, בעזומאן, באריטאוא, מאכאראווסקא, נערה, פא־דערמאן, קאדאני, קאמפאניעץ, אריעל, איזענ־בערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסטקאוו, נייהוין, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש און ראקאוו.
אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייט.: ל. זעלמאן
בילעטען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

טאמאשעווסקי׳ס גימנאזיום
ווערט פערמלוכה׳שט

(§) א דעלעגאציע פון לאדז מיט דעפ. ששטיפיאנעק בראש האט זיך נעכטען מארגנשטעלט פאר׳ן בילדונגס-מיניסטער אין איהם געבעטען צו שאפען נייך א מלוכה-גימנאזיום אין לאדז, ווייל סך-הכל זענען דא פערהאן צוויי מלוכה-גימנאזיעס. דער מיניסטער האט צוגעזאגט צו פער־מלוכה׳שען טאמאשעווסקי׳ס גימנאזיום אויף דרעווגאווסקא גאס.

אבאנירט
פון 1. מערץ 1929 דאס
„לאדזער טאגעבלאט״.

פראטעסט פון אלע לאדזער ארבייטער, האנדווערקער און מיטעלע סוחרים געגען פראיעקט צו העכערען דאס דירה-געלד

ג. וויסע לאז אטארען-מיטינגען איז לאדז׳ וועלען אפשיקען פראטעסטען צום מיניסטארען-ראט און סיים-מארשאלעק.

(—) די פערוואלטונג פון דער געזעל־שאפט לאקאטארען, וואס רעפרעזענטירט די אינטערעסען פון די לאדזער לאקא־טארען וועגנד זיך דערום צו אלע רע־דאקציעס, ארבייטער און פראפעסיאנע־לע-פעראינען, פעראינען פון נעסטיגע ארבייטער, געזעלשאפטליכע און פאלי־טישע ארגאנזאציעס, בעאמטען פער־אינען און פעראינען פון פרייע בראנ־פעסיעס, קולטור-געזעלשאפטען, עקונען און האנדווערקער-קלובען, ארגאנזאציעס פון קלענ־בורגערטום א. א. וו. מיט דער בקשה, צו דעלעגירען זייערע פארשטע־הער און ביורא פון דער געזעלשאפט „לאקאטאר״ אויף פעטרוקאווער 107 מיט׳ן צוועק אונטערצושרייבען און נא־מען פון דער רעפרענטירטער ארגא־נזאציע און פערזען מיט׳ן סטעמפעל פון דער דאזיגער ארגאנזאציע צום אלגעמיינעם בראטעסט פון אלע לאדזער לאקאטארען אויף דאס דירה-געלד. דער פראטעסט וועט דעלעגירט ווערען צום מיניסטארען-ראט און מארשאלעק פון סיים.

דער נוסח פון דער פראטעסט-רעזאָ־ליציע איז פאלגענדער:

נאכ׳ן בעקענען זיך מיט׳ן אונהאלט פון אוסטאוו ווערען שטוצען בילינע וואוינונגען, וואס פראיעקטירט צו העכ־ערען דאס דירה-געלד פון 30 בוז 100 פראצ. דדיקען אויס די אונטערגעשריב־בענע פארשטעהער פון די אנגעגעבענע ארגאנזאציעס די איבערצייגונג, אז דער דאזיגער פראיעקט איז געווענדעט געגען די וויכטיגסטע אינטערעסען פון די פו־זישע און גייסטיגע ארבייטער.

שוין אויצ קענען די ארבייטענדע־קרעזען נושט נאכקומען די העלערינג פון דירה-געלד וואס דערגרייכט בוסלעכ־ווען צו דער פאר׳מלחמה׳דיגער הויך.

פיזישע און גייסטיגע ארבייטער, האנדווערקער, קלענע און טיטעלע סוחרים א. א. וואס גובען אויצ אויס אויף דירה-געלד פון 25 בוז 40 פראצ. פון זייערע הכנסות, זענען נושט ביכולת צו צאהלען דירה-געלד מיט 30 בוז 100 פראצ. העלער פונ׳ם אויצמען און דאס דראהט זיי צו קענען ווי ס׳איז פיהרען א קולטורלען לעבען-שטייער, צו פער־מאכען די וואשמאטען און אזוי ארום צו פערגרעסערען די ארבייטלאזיגקייט.

דאס העכערע דירה-געלד וואס איז פארגעזעהען און פראיעקט, פון די מלוכה-בעאמטע ווערען ווידער נאר בע־שווערען די מלוכה-קאסע, וואס ווערט מוזען דערלעגען זיי אויף זייערע סכירות.

בכלל איז דער נאנצער פראיעקט געגען די אינטערעסען פון די ארבייטס-מענ־שען און פערשיינט נאר די פערמעגליכע און לענט ארויף די נאנצע בוי-לאסט אויף די שטעט אויסטייטשנדיג דאס דארף, וואס איז נושט ווענינער פעראינ־מערעסירט אין אויסבוי פון די שטעט, די אפהענגער פון זייער פראדוקציע.

דערויבער פראטעסטירען מיר אויפ׳ן שארפסטען אופן געגען די סאמע, סודות פון אט דעם נושט גענוג רורכנעטראכטען פראיעקט און מיר רופען די רעגירונג און אלע געזעצגעבערישע פאקטארען פון דער פוילישער רעפובליק אונטעגליך צו מאכען, אז דער אונגערהערטער פראיעקט זאל ארין און קראפט.

אנערקענענדיג די וויכטיגקייט פון שא־פען א מלוכה׳שען בוי-פאנד צו בויען בוילינע וואוינונגען דורך דער מלוכה, זעלבסטפערוואלטונגען און געזעלשאפט־ליכע ארגאנזאציעס, שטעלען מיר פעסט, אז עס עקזיסטירען גאנ׳נישט אויסגענוצטע און פיל יושר׳דיגערע שטייער-מקירות זיי צו פערווענדען פאר ווערט-ראוויקעס פון אינבעוועגליכע גומער א בוי-פאנד, ווי: פערמעגענס-שטייער, פערנרעסערטער הכנסה-שטייער און זייגע העכערע קאמעראריעס, בעלאסטען די און שטאט און דארף, בעשטייערען מיט א הויכען שטייער די אינבעביטע בלע־צער און די שטאט. אינצוציהען למובת דער מלוכה א טייל פון די היפאטעק־חובות, וואס זענען בשעתו געשענקט גע־ווארען דורכ׳ן דעקרעט וועגען דער וואלא־ריזאציע פון די היפאטעק-חובות, און ענדליך צו העלערען דעם צאל פון לוק־סוס-ארטיקלען, וואס פערפליכטען בוז־אוצט דאס לאנד, און פערגרינסטען די עמשפערלעגדע צווייגען פון דער הייס־שער אינדוסטריע״

ווי מיר דערוויסען זיך וועלען דעם 17. ד. ח. צונויפגערופען ווערען אונגאנצען לאנד לאקאטארען-מיטינגען אויף וועלען אויסטייטשנדיג דאס לער עס וועלען אנגענומען ווערען ענט־שפרעכענדע רעזאָליציעס. אין לאָדז׳ וועלען אין דעם טאָג פאָרקומען מיטינגען אין פילהארמאניע און אין קינאָס און אין בעלוים און לאָינע.

א פאר ווערטער וועגען היילען גריפע-קראנקע

די גריפע-עפידעמיע האט זיך ווערער פערשפרייט אין עמליכע לענדער. אלץ אפטער הערט מען וועגען שווערע און לעבלעכע גריפע-פאלען, און פיל שטעט זענען די שפיטאלען אובערפולט. בען לויענט אויך מעגליך וועגען פערזיכע־ערלעך מיטעלען צו בעקעמפען די גריפע־קראנקהייט. אבער נאר א גאנץ קליינע צאהל פון די דאזיגע מיטלען בעווייזען באמת די גוטיגע אינגענשאפטען. יעדער וואס ווערט ערנסט קראנק אויף גריפע דארף זיך קודם כל ווענדען צו א דאָק־טאר, ווייל די קראנקהייט נעמט אפט אן א גאנץ ערנסטען נאראקטער. א גריפע־קראנקער מוז קודם כל זיך לעגען און בעט אין נושט ארומגעהן, און נוצען דאס אלטע, אויסגעפרובטע מיטעל, וואס אזוי שוין זיט יאהרען בעקאנט מיט זיין גי־מער ווירקונג בי אלערליי פאלען פון א דערקולטונג און בעזונדערס בי דער גרי־פע-קראנקהייט. דאס דאזיגע מיטעל און „אספירין״. ע ס בעזייטיגט די קאפ־שמערצען, דאס ברעכען אין די ביינער און 2—3 טאבלעטקעס פרישען אויף דעם מעגש אין ער ווערט ווי נייגעבוי־רען. מען דארף אבער אכטונג געבען, אז דער אספירין זאל זיין פון דער עס־מער מארקע „בייער״.

טעאטער און קינאס

פון יודישען טעאטער

הייגט ווערט דאָרא ווייסמאן שפילען צום לעצטען מאל אין לאדז. דאס שטיק „ווייב אין געלובטע״, וואס האט אזוי געוואלטיגע אויסגענומען אין לאדז. מאר־גען ארעסטאנטקע זומר „49״ אין דינ־סטאג צום לעצטען מאל „די מאמע פון דער וועלט״. עס פערפעהלען שבחים פאר דאָרא ווייסמאן. אין יעדער פיעסע און זי בעזונדערס גרויס און שטארק. דאס פיבלוקום געהט אויעק פון דער פארשטעלונג אויפגעטרונסעלט בוז׳ן מופסטען. עס אזו א גרויסער קונסטלע־רישער גענוס זי צו זעהן שפילען און ווער עס אזו נאר אין יודישען טעאטער נושט געשען דארף זי דצואטלען אין געהן.

פון „ארט״

הייגט אין מאָרגען 9 אוו. לעצטע צוויי פארשטעלונגען פון שלאגער-פראגראם „מאסקאראד״ אויף דער אלטשטאט״, וואס ארויסגערופען אזא שטארקען אינ־טערעס צווישען אלע קרייזען פון הינגען טעאטער-עולם. דונסטאג קומט פאר די לאנג-ערוואר טעטע פרעמיערע פון 6-טען פראגראם א. נ. „מיס יודעא״.

דעגיסטראציע פון קינדער אין שול-עלטער

(—) דער מאגיסטראט האט פער־עפערטליכט א בעקאנטמאכונג, אין וועל־כער די הויז-ווירטען עווענטועל זייערע אדמיניסטראטארען ווערען גערופען צו־צושטעלען א רשימה פון די קינדער פון די לאקאטארען, וואס וואוינען אין זייערע הייזער און וועלכע זענען גב־וירען געווארען אין די יאהרען 1922, 1921, 1920, 1919, 1918, 1917, 1916 און 1915. בלאנקעטען דארפען די אד־מיניסטראטארען אפנעמען אין די בע־טרעפענדע קאמיסאריאטען. די אויסגע־פיהלטע בלאנקעטען דארפען צוגע־שטעלט ווערען ביז׳ן 19. מערץ.

אינזש. באיער דירעקטאר פון דער לאדזער האנדעלס און אינדוסטרי-קאמער

(:) דער האנדעלס-מיניסטער האט נאמינירט דעם אינזש. באיער אלס דור־פון דער לאדזער האנדעל- און אינדוס־טריע-קאמער.

זייד געפונען
אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה
פון י. ל. ליאשניק

(פארטזעצונג).

— נייגע, טייערער פאטער! נישט בעכקע, נאר יהודית רופט מען מיך. די בלום פון יהודה. און דער צווייטער אביצער איז מיין שוועסטער שושנה — די בלום פון ארץ-ישראל.

— וואויל איז דעם פאלק, וואס פערמאגט אזעלכע שעהנע בלומען! — האט נעזאגט אברהם בן אברהם. — ווי איך בין א יוד! ווען די ביידע בלומען זענען פערהייגיגט: די „ארץ-ישראל-בלום״ און „די בלום פון יהודה״, קענען זיי דער־קוויקען מיט זייערע ריחות די גאנצע וועלט — ווי איך בין א יוד!

— מיין טייערע! — האט לו געשעפטשעט. — איך האב ימים געשוואומען, א מדבר געוואנדערט און די כחיצה געבראכען.

— איך ווייס, מיין געליבטער! — האט זי געענטפערט, — מיין הארץ איז אפען נאר פאר דיר אלין. „נשקני מנשיקות פיך, כי טובים דודיך מיין״.

— איצט זעה איך, אז מיין חלום איז ווירקליך מקוים געווארען. — האט לו געזאגט. — איך זעה פאר מיינע אויגען אט יענע צוויי כרובים: שושנה און יהו־רית, אט פונקט ווי אין חלום. איך זעה די גרוישע ליכטיגקייט, דאס וואונדערבארע לאנד.

ער האט פאר אלעמען דערצעהלט דעם חלום.

— די גרויסע מענשען זאגט גאט אן דעם עתיד דורך א נבואה — האט אלעקסאנדער בעמערקט.

מען האט גערעדט אין דערצעהלט פון אלעמען. עס איז געווען אנ׳אמת׳ע נשמה׳־ריגע איבערלעבונג.

יהודה האט זיך אויפגעשטעלט און ערקלערט, אז ער, שושנה, יהודית, לאזט אן־ג׳ד מוזען איצט אוועקגעהן. ווייל כל-זמן די געסט זענען נאך דא, מוזען זיי זיין ב׳ווכט און מען כוז שטעהן על המשמר.

— איניגע פון אונז מוזען אפפאהרען נאך דמשק, ווייל ס׳איז דא אנ׳אור־זאך מורא צו האבען, אז דעם ריכטיגען שווארצקאפ, וועלכער איז איצט געשמידט אין קייטען, איז געלונגען דארטען אויפצורייצען די פאנאטישע אראבער און טיר־יער, און בעת לארד באלפור וועט דורכפאהרען דמשק וועלען זיי זעה מאכען א מרידה און עס קען, חלילה, ווערען אומגענעגעס דעם ליבלינגען באלפור׳ן.

— אין דאס טאר נישט געשעהן, אפילו ווען מיר זאלען מוזען מקריב זיין אונזערע לעבענס. אונזערע געסט מוזען זיין זיכער. מארגען וועלען מיר זיך זעהן אין תל-אביב, ביים קבלת-פנים לכבוד באלפור!

אנ׳אמת׳ער ראפיטעל.

באלפור קריגט די פרייהייט פון תל אביב.

די שמחה פון די איינוואוינער פון תל-אביב לכבוד לארד באלפור, איז גע־ווען אזוי אומבצווינגליך אין גראנדיעז, דאס די איינוואוינער און צושויער וועלען עס לאנג געדענקען.

די הונדערט פרעצענטיגע יודישע שטאט איז געווען אויסגעפוצט ווי א כלה פאר דער חופה.

אויף דער הויכער געביידע פון דער מוניציפאליטעט האבען געפלאטערט בלוי-ווייסע פאהנען, וועלכע האבען זיך געגעבען שלום-עליכם מיט די ענגלישע פאהנען. אלע הייזער פון שטאט זענען געווען בעהאנגען און בעפוצט מיט פאהנען, גרינס און שאפעטען.

אויף דער שעהנער אלענבי גאס איז אויפגעשטעלט געווארען א גרויסע עה־רען-טויער, דורך וועלכען לארד באלפור, אין דער בעגלייטונג פון דאקטאר הייס ווייצמאן, נחום סאקאלאוו, אלעקסאנדער און לו זענען דורכגעפאהרען צו דער גימ־נאזיע, וואו דער אביצעלער קבלת-פנים איז פארגעקומען.

פון ביידע זייטען א׳ענבי גאס זענען געווען אויסגעשטעלט צוויי רייהען צו־שויער, און א גרויסער פראצענט פון די צושויער האבען אויך אנגעפיהלט אנדערע גאסען, דורך וועלכע די פראצעסיע איז דורכגעגאנגען.

הינדערטער יודישע פאליציסטען און פרייוויליגע סדרנים האבען געהאלטען אָרדנונג.

אין ווען לארד באלפור איז אנגעקומען אין אנ׳אויטאמאביל פון מקוה ישראל מיט זייגע בעגלייטער, איז ער עמפפאנגען געווארען מיט א הידד-געשריי פון א־ל בער דרייטיג טויזענד מיילער.

ביים נהרען טויער איז ער בעגעגענט געווארען פון שטאט-ראט און פון מע־יאר דיזענגאף, וועלכער האט איהם איבערגעגעבען א סערטיפיקאט פון עהרענביר גערשאפט און די פרייהייט פון תל-אביב.

אין דעם פרעכטיג פערפוצטען זאל פון גימנאזיע האבען ערוואַרט דעם גאסט ספעציעל געלאדענע מענשען, און ווען לארד באלפור איז ארייגעקומען געארמט מיט׳ן מעיאר האבען די פערזאמעלטע איהם געמאכט א גרויסע אוואציע. א גרויסער כאר האט געזונגען הללויה און דער מעיאר האט פארגעלעזען אנ׳אדרעס פון תל־אביב׳ער מוניציפאליטעט.

נאך די בעגריסונגען און א ווארימען ענטפער פון באלפור׳ן איז דער אפי־ציעלער קבלת-פנים געענדיגט געווארען. לארד באלפור און זיין בעגלייטער זענען ארעפ אין הויף פון גימנאזיע, צו זעהן דאס מארשירען פון כ׳וויזענדע שול קינדער. וועלכע זענען געקומען בעגריסען באלפור׳ן. די תלמידים האבען געמאכט גימנאסטיק און זיין מארשירען מיליטעריש מיט פאהנען אין די הענט, האט געמאכט זעהר א גרויסען אינדרוק. לארד באלפור איז געווען זעהר ענטציקט און דר. חיים ווייצמאן האט בעדאנקט די קינדער אין נאמען פון דער אלוועלטליכער ארגאניזאציע און פון זיין אייגענעם נאמען.

שושנה האט געהאלטען פאר די קינדער א הארציגע בריליאנטענע קינדערי־שע רעדע. וועלכע איז געווען מוסטערהאפט אויסגעפפלאכטען מיט פאנטאסטישע קינ־דער-ווענלטען, זי האט זיי דערקלערט די גרויסקייט פון דעם דאזיגען היסטאָרישען יום-טוב, פון דעם גרויסען נאציאנאלען טאג.

— נישט נאר מיר אלין, ארץ-ישראל׳דיגע בעגעגענען זיך איצט מיט׳ן ליב־לינג באלפור, נאר דאס גאנצע יודישע פאלק איז אלע וועלט-טייל אין אלע־ער-כטעט זייערע אויגען אויף דעם דאזיגען ווינקעל, און דורך אונזערע אויגען זעהען זיי אונזערע געהויבענעם גאסט לארד באלפור!

דער ארקעסטער שפילט די התקוה און דעם ענגלישען הימן. די שעהנע קלייי־נע מרים׳ל טראגט צו לארד באלפור׳ן א בוקעט בלומען און לארד באלפור נעהמט צו דעם בוקעט פונ׳ם קליינעם מלאכ׳ל און גיט איהר א ליבען קוש. און ווען באל־פור געהט ארויס פון הויף פון גימנאזיע, עמפפאנגען איהם דאס גרויסע פיבליקום מיט שטורמישע אויסגעשריגען: „יחי באלפור! יחי באלפור״!

פון דארטען פאהרט לארד באלפור מיט זייגע בעגלייטער צו דער גאס וואס רופט זיך אויף זיין נאמען. טויזענדע מענשען שטעהען די גאנצע לענג פון ווען און עמפפאנגען איהם מיט ענטוזיאזם. ער געהט ארעפ פון זיין אויטאמאביל, כעז דערלאנגט איהם א שערעל, און ער שנייטט איבער דעם באנד וואס איז געווען פערבויגען איבער דעם ארייגאנג פון גאס, און מיט דעם ווערט געעפענט די באל־פור-גאס אפיציעל.

(דאס ווייטערע קומט).

בעזונדערער אפצאהל פון הייזער פאר'ז בוי פון דער קאנאליזאציע

בעמיהונגען פון לאדזער מאגיסטראט ביים פינאנץ-מיניסטער

(§) זיט עטלוכע טעג געהען ארום קלאנגען וועגן בעזונדערן פון פרעזידענט זשעמיעצקי און לאוונוק קוק און וואר־שא, וועגן בעקומען ביי דער רעגירונג אונטערסטוציע-קרעדיטען פאר לאדז.

אויף אונזער אנפראגע האט לאוונוק קוק אונז אונגעפארמירט. אז עס האט טאקי נשוועלט א דעלעגאציע פון לאדזער מאגיסטראט און וואַרשא, אבער נישט ביים צוועק אויסצו'פועלן אונטערסטוציע-קרעדיטן, נאר כדי צו געווינען די הסכמה פון דער רעגירונג צו קעגען נעמען שטיי־ער פון די הויז-ווירטען, וואס זאל פער־ווענדעט ווערען אויף אויסבויען די קאַ־נאַליזאציע און וואַסערלייטונג און לאדז.

און שטוים מומ'ן פינאנץ-מיניסטער האט לאוונוק קוק פארגעשטעלט א אויס־גשאַרבוומען פראיעקט וועגן דעם אפ־צאהל. קיין רעזולטיר און דער פראגע האט דער מיניסטער נושט ארויסגעגע־בען, הגם אונ פרונצוב און דערויף מסכים.

נאָכדעם ווי דער מאגיסטראט וועט בעקומען דעם ענטפער פון פינאנץ־מיניסטער, וועט און מאגיסטראט אפגע־האַלטען ווע

אַ אפגפערעגיז מיט די הויז-ווירטען, וועלכע עס וועט מינימע־מיזירט ווערען די דעזיזיע פון פינאנץ־מיניסטער.

די טראמוויי-ליניע קיין לוטאמיערסק

וועט אויסגעבויט ווערען ביז'ן 1. יולי.

(§) נאך לענגערע אונטערהאנדלונגען פון קאנסטאנטינער מאגיסטראט מיט דער לאדזער געזעלשאפט פון די ציטאדע־טראמוואיען איז אונטערגעשריבען גע־ווארען אן'אפמאך וועגן אויסבויען א טראמוואי-ליניע קיין לוטאמיערסק.

היות ווי דאס מיניסטעריום פאר עפענט־ליכע ארבייטען האט דעם אפמאך שוין בעשטעטיגט, וועט די דירעקציע אנהוי־בען בויען די ליניעס מיט'ן אנהויב פון פריהלינג און זי האט דך מתחייב גע־ווען די ליניע אויסצובויען ביז'ן 1-טען יולי ד. י.

—0—

די אקציע פאר די ישיבות איז פוילען.

די אקציע פאר 74 ישיבות האט ארויסגערופען ביי אונז אין שטאט א גרויסען איינדרוק.

הייגטיגען שבת האבען אין פערשי־דענע שולען אין שטיבעל גערעדט ביים דאוונען די רביים פון פינסק, קאבארין, ראקאוו און ביסטריץ וועגען דער רעטונגס-אקציע פאר די ישיבות, און זייערע דרשות האבען איבערגע־לאזען א גרויסען רושם.

אויך אין דער סינאגאגע האט ד"ר ברודע מיט א בעזונדער ווארימקייט בעריהרט די אקציע פאר די ישיבות און געבעטען מיטצוהעלפען איהר מיט וואס עס איז מעגליך. —

הייגט זונטאג 6 אווענד קומט פאר א מאסען-מיטינג אין ווילקער-שול גע־ווידמעט דער דאזיגער אקציע. —

ווער האט פערלוירען 500 זלאטים?

(§) דעם 8 מערץ האט סט. ציוק גע־פונען אין גאס 500 זל. און זיי איבער־געגעבען דעם 7-טען פאליצי-קומיסאריאט. דער בעל-האבירה קען דאס פערלוירענע געלד געגען בעווייזען דארט אפנעמען.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט פלעגען אנ'איינינער קאלי־קע, אדער גאר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

א פויבסטליכער יום-טוב

דער זיבעטער יאהר-טאג פון דער ממשלה פון א יצציגען פויבסט פיוס XI איז בעזונדערס גראציעז געפייערט געווא־רען אין דער פעטער-קידך אין רוים.

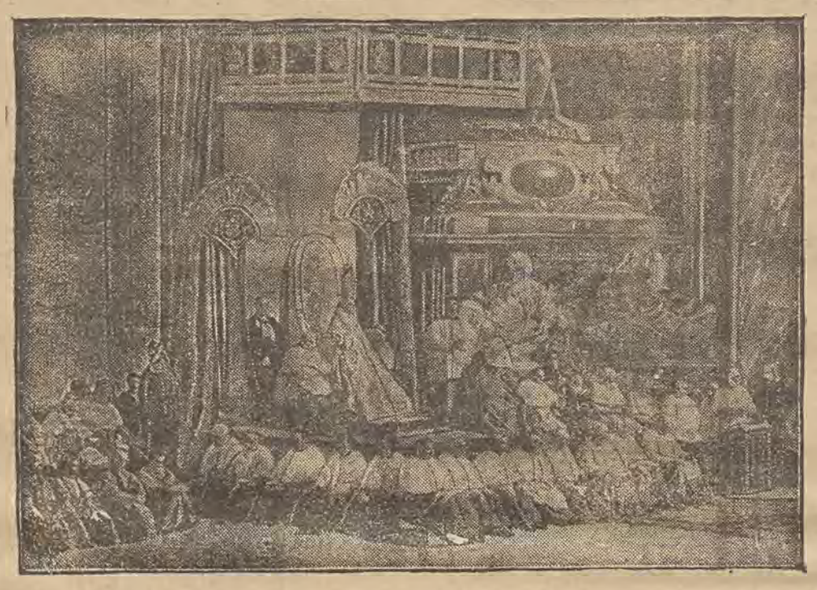

אין די צוואנגען פון גרויזאמען ווינטער

די שטאט ברעמען איז פערקאוועט אין אייז זייענדיג ארומגערינגעלט מיט'ן פערפרוירענעם וואסער וועער.

לאדזער יודישער קאמער-טעאטער
„ארדט"
לייטערס מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.

אויפ'ן אלגעמיינעס פערלאנג
נאר נאך 2 טעג
הייגט 9 אווענד פינקטליך
2 פארשטעלונגען
אנהייב 4 נאכמיטאג צו בילינע פרייזן און 9 אווענד.
בר' 3-שעה דיגר גראנדיעזער
רע-פרייראס א. נ.
מאטקאראד
אויף דער אלט-שטאט
1) שאכ-ריכטע
2) מייטיל
3) באלבאטיש
4) מאנגלאו
5) פיר-ווערגער
6) [illegible]
7) שטי[illegible]
8) אונזער קינדער
9) א מיד א צימעס
10) א פרייליכס (טאנץ)
11) נייטורו
12) אלטשייט
אנ[illegible]: דינסטאג ד. 12 מערץ
פרייטיג פון IV פראגראם
א. נ.
מיט JUDEA
בילעטען צו בעקומען פון 7 אוו.

אפעטיטלאזיגקייט
דאס קאזויער-קומען פון זייערע שטאפען, שלעכטען מאגען, שלעכטער פערדייאונג, ראדם טרשיפונג, אונגעבלאזענקייט, טערזונג אין שטאפטעקטעל, הויט-אויס־שלאג איז ווירקזאם דאס אריגינעלע
Franciszka Józefa
וואסער, וואס בעפרייט דעם קערפער פון שעדליכע גיפטען. שוין די אלטמייסטער פון דער מעריצין האבען אנערקענט, אז דאס Franciszka Józefa איז דאס בעסטע דארם-רייניגונגס-מיטעל.

צוליב ראשי תיבות...

(ענדע פון זייט 7)

א מארגע! די אולאנער זענען בלאס גע־ווארען פאר שרעק. זי האבען בשום אופן נישט נקאנט פערשטעהען, וואס איינענטליך קר היל מין זיי? אקאערען!

אבער אמייסטען האט זיך דעדשראקען דער אולאן איצעק קאהן, א פערשוין, וואס האט ליב געהאט אלע בחמות און חיות אויף דער וועלט, א חיץ פערד, ביי איצעק'ן האבען זיך די פיס אנגעהויבען צו ווייטלען פאר שרעק די האנד, וואס האט געהאלטען די לייצעס האט אנגע־הויבען שטארק צו ציטערען און דאס פערד מיט דעם רייטער איז, מיר נישט, דיר נישט געמאכט א שפרונג פאראויס

א לאנד, וואס טוט־אפ שטאאטס-געשעפ־טען פאר אטערע אויגען!

נאך א פאר קאמפלומענטען פון ביי־דע זייטען, אנ'אויסדרוק פון „האפנונג" — אז „מיר וועלען זיך נאך אפשר בע־געגענען" — און אויך לערלאן דעם קא־פונעם.

פערלאן אוהם מיט אנ'אנגעהמען געפוהל: אויך האט געדארט מיט אנ־ערהרלוכען מעגשען — און גלייכט מיר, דאס קומט נאר נושט אזוי אפט פאר און לעבען.

—0—

א געשפרעך מיט מאניו

(ענדע פון זייט 6)

מאכען א פרום פנים — און בעדע שטיכלען טיר.

אבער אינגעגמליך, וואס האט ער מיר מאקי געזאגט? רומעניען וויל דעמא־קראטיע — רומעניען וויל עקאנאמישע רעקאנסטרוקציע. די פרעמדע קאפיטא־לען וועלען בעקומען צוטרוט קיין רו־מעניען. דאס פראגראם פון אלבא-יוליא, ד. ה. דעצענטראליזאציע, פרייהייט פון אן פאר נאציאנאלע מינדערהייטען, א [illegible] און גערעכטע ארבייטער- און [illegible] — און דערווייל די [illegible] [illegible]!

„און וואס איז כסדר יודען?"

„יודען? — חור'ם אנבער ד"ר מאניו מיין פראגע — יודען? וואס זאל זיין מיט זיי? מיר האבען נישט קיין יודען־פראגע. פרעגט ד"ר פישער, מיין אלטען פרייינד, — צווישען אונז און יודען און די גרעסטע פריינדשאפט. נעווים, ד"ר פילדערמאן און נישט צופרידען. אבער דאס איז נישט מיין שולד, וואס ער וויל נעהן מיט דעם אלטען וועג. דער חילוק צווישען אונז און אוהם — אויב עס איז דא א חילוק — איז דער, וואס ד"ר פיל־דערמאן וויל פון דער יודישער פראגע מאכען א מין פראגע פאר זיך, איזע־ר שטעלען זי בעזונדער — ביי אונז איז זי א טייל פון דער גאנצער, אונטערגע־ער דעמאקראטישער פאלומיק. עס איז א חילוק פון פאלומישער אינשטעלונג. און איך גלייב, אז אינזער אינשטעלונג איז מערערער, פראגרעסיווער און געהע־מער צו דער געזונגונג פון די גרויסע יודישע מאסען — ווי די פילדערמאנישע פרעגעס ד"ר פישער'ן — צו אונזער שיריך און גראמען" — ד"ר פישער שמטעלעט אזוי שאקעלט צו מומ'ן קאפ.

מען קלאפט אין דער טור — א נייער בעזוכער ווערט געמעלדעט. דער פרע־מיער הויבט זיך אויף — דער שמועס און פערענדיגט.

איך האב אוהם נאך געוואלט פרע־גען א גאנצע רייה פראגען: וועגען דעם הגנער אין בעסאראביען און וואס די רעגירונג מראכט צו מון, וועגען דער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע פון קוזא, וועגען דעם בודזשעט פאר יודישע קול־טור-צוועקען א. אז. וו.

איך האב אוהם אויך דגעוואלט פרע־גען, צי עס איז אמת, אז ער האט גע־מאכט א גלייכצייטיגען וויז וועגען דעם אוצמוגען קאנגרעס. דעם זובען-יאהרינגען יובילעי — „דערקענגנג איז זעהר פון, אלע קענגען וואלטען גערארפט בלייבען ביי זייגע יאהרען". אדער אנ'אנדער מארט פון אוהם וועגען דעם פרגען קא־ראל: „פארוואס זאגט מען, אז די וואס זעגען נושמא האבען אומרעכט — אט און דער פרגע נושמא און רומעניען — און דאס איז דאס ריכטיגסטע וואס ער האט געטון און זיין לעבען".

נייבער עגה זען זיך אויעך שמועסען נאך אויף א שעה מיט א פרעמיער פון אן מארגנער, פראגרעסיווער און געהע־מער צו דער געזונגונג פון די גרויסע יודישע מאסען — ווי די פילדערמאנישע פרעגעס ד"ר פישער'ן — צו אונזער שיריך און גראמען" — ד"ר פישער שמטעלעט אזוי שאקעלט צו מומ'ן קאפ.

מען קלאפט אין דער טור — א נייער בעזוכער ווערט געמעלדעט. דער פרע־מיער הויבט זיך אויף — דער שמועס און פערענדיגט.

איך האב אוהם נאך געוואלט פרע־גען א גאנצע רייה פראגען: וועגען דעם הגנער אין בעסאראביען און וואס די רעגירונג מראכט צו מון, וועגען דער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע פון קוזא, וועגען דעם בודזשעט פאר יודישע קול־טור-צוועקען א. אז. וו.

איך האב אוהם אויך דגעוואלט פרע־גען, צי עס איז אמת, אז ער האט גע־מאכט א גלייכצייטיגען וויז וועגען דעם אוצמוגען קאנגרעס. דעם זובען-יאהרינגען יובילעי — „דערקענגנג איז זעהר פון, אלע קענגען וואלטען גערארפט בלייבען ביי זייגע יאהרען". אדער אנ'אנדער מארט פון אוהם וועגען דעם פרגען קא־ראל: „פארוואס זאגט מען, אז די וואס זעגען נושמא האבען אומרעכט — אט און דער פרגע נושמא און רומעניען — און דאס איז דאס ריכטיגסטע וואס ער האט געטון און זיין לעבען".

נייבער עגה זען זיך אויעך שמועסען נאך אויף א שעה מיט א פרעמיער פון

צוליב ראשי תיבות...

(ענדע פון זייט 7)

און זיך געשטעלט אין פראנט טונ'ם שוואדרון. ווען איצעק האט זיך געכאפט, אז זיין פערד איז ארויס פון דער רייה איז שוין געווען צו שפעט.

ווען דער סערושאנט האט דאס דער־זעהן, האט ער איהם טאר גרויס גדולה א פרעג געטון.

— דו ביסט אנ'אקאער?

איצעק האט פערשטאנען, אז דאס ווארט „אקאער" ברענגט ארין דעם סער־אין א הייטערע שטים נג, איז ער זיך ווי־טער געזעסען רוהיג אויפ'ן פערד. און אויסשטעלענדיג נא באטשנאשטש, געזאגט

— פאניע וואכמיסטשז, אולאן איצעק קאהן מעלדעט, וואס איז אנ'אקאער?

— אקאער?

— יא אקאער?

דער פערזשאנט האט זיך איהם גע־הייסען אויעקשטעלען אויפ'ן רעכטען פליגעל און שטארק הנאה געהאט, וואס איינעם האט ער קיין דערטאפט.

— ני, איין פטיגעלע האב איך שוין געכאפט, אין ראזקאז איז אבער געשטע־נען בפירוש אקאערען, מוזען דאך אמ־ווייניגסטען זיין צוויי, עון מסתמא בלויז יודע, ווען דען קאן דא מיינען דער גענעראל.

איהם גליך האט אין דעם שוואדרון געדינט נאך א יודישער אולאן שיין בערג־מאן. און אזוי, ווי דער סערושאנט איז שוין כמעט געווען זיכער, אז מען מיינט דא יודען, איז ער גלייך צו איהם צו־גענאנגען אין גענעבען א קאמענדע.

— אקאערי וויטאמא! נו, שיץ, וואלאי, ארויס.

שיץ האט אמילו נישט פערשטאנען סארואס א יוד המסט פון הייגט אן אקא־ער, איז עס דאך אבער א ראזקאז, און אויף א ראזקאז מרעגט מען נישט קיין קשיה. איז ער ארויסגעטרעטען אין פראנט און זיך געמעלדען.

— פאניע וואכמיסטשז, דער אולאן משה בערגמאן מעלדעט געהארכזאם, וואס...

אנ'אקאער?

— אנ'אקאער!

אויפ'ן רעכטען פליגעל מאר—ר—רש! אין דער זעלבער מינוט איז אנגעקו־מען דער גענעראל אזוי עס האט זיך אנ־געהויבען די אינספעקציע. דער גענעראל איז געריטען אויף זיין פערדיל און בע־ראכט איין שוואדרון נאכ'ן צווייטען. פליצלונג בעמערקט ער בפצס אין דער זייט אויפ'ן רעכטען פליגעל שטעהען 2 אולאנער און עס האקט זיי א בייזען זאהן א צאהן פאר שרעק. איז ער צו זיי צו־גערייטען און מיט א ירגזון א פרעג גע־טון. וואס טוט איהר דא? ווער האט אייך דא אהער געשיקט?

— פאניע גענעראל, דער אולאן איי־צעק קאהן מעלדעט זיך אלס אקאער —

האט בעענטפערט דער ערשטער אין שרעק פאניע גענעראל, דער אולאן משה בערגמאן מעלדעט זיך געהארכזאם... אלס אקאער — האט דער צווייטער געענט־פערט.

— וואס שוט זיך דא בייא אייך? פאניע פולקאוניקי, ווער זענען דאס די לאזשי־קעס?

— פאניע גענעראל, דאס איז לויפ'ן ראזקאז, ווי עס איז געווען געשריבען! „די אקאערען פון דריטען שוואדרון זאל מען אויסשטעלען אויפ'ן רעכטען פליגעל. גו, וואס האב איך געטון, אז ביידע זע־גען יודען.

דערהערענדיג די דאזיגע ווערטער, איז דער גענעראל שיער נישט צופלאצט גע־ווארען געלעכטער. א מינוט האט ער זיך אייגענהאלטען אבער באלד האט ער זיך שטארק צולאכט.

— וואס רעדט איהר, פאניע פולקאו־ניקי, א. ק. ר. דאס זענען דאך די אי־ניציאלען פון „אקאזאהטע קלאטשע רע־מאנטאוע"! (שעהנע רעמאנט-סערדלעך) עס די דאזיגע פערד האב איך געוואלט אנקוקען און איהר האט מיר גאר ארויס־געשטעלט צוויי יודישע אולאנער נא פע־קאו, האט דער פולקאוניק געזאגט, נישט קאנענדיג זיך איינהאלטען פאר געלעכ־טער...

—0—

היינט און טעגליך ווען ווערען וואס מען דערצעהלט נישט די עלטערן...

דראמע, וואס איז געשפּאנען אויפן פאדן פון דיסקרעטע איבערלעבונג נישען פון דער הייגט'גער יוגענד

אין די הויפט־ראלען Nina Danna, Mary Johnson, Elżbieta Pinajew, André Mattoni, Ernest Derebes, Eryk Kaiser-Titz

גרויסער סימפאנישער אָרקעסטער מיט'ן אנטייל פון פיסהארמאניע אונטער דער לייטונג פון ה' ש. בייגעלמאן.

מעבעל

דעם גרעסטען און עלעגאנטעסטען אויסוואהל פון שלאף-צימער, עס-צימער קינדער-צימער א.אז.

קאמפלעטע איינריכטונגען, ווי אויך איינצעלנע שטיק־מעבעל אמביליגסטען און אויף בעסטע בעדינגונגען

עמפעהלט די גרעסטע און רייכלעסטע מעבעל־פאבריק

MARKOWICZ i NASIELSKI

PIOTRKOWSKA 6, Południowa 10, טעל. 49-71 : פאבריק

א ערשטקל. אמעריקאנישע פאבריק פון טראקטארען

זוכט גענים. פערטרעטער.

אפערטען אפגעבען אונטער: „Erstklassige Maschine 3411". Tow. Rekl. Miedz. j. r. Rudolf Mosse Warszawa, Marszałkowska 124

וויכטיג פאר קאמאשען-מאכער-געזעלען!

אן'ערשטקלאסיגער נייער ווי אויך צוויי געהילפס־ריכטער ביים קאמאשען-מאכעס ווערען פון זאמארט געזוכט. סענדעראוויטש, אלטער מ'רק 15.

א יונגער מאדערנער שדכן,

וואס פערקעהרט אין בעסערע הייזער. יעקב פעלצמאן, אלעקסאנדראווסקא 68, צו שפּרעכען ביז 12 א זיגער מיטאג 233

אל תתהלל ב'ום מחר כי לא תדע מה ילד יום

ליג נישט אפ אויס מארגען

נאר אז דו דארפסט ערלעדיגען מאנד זיוע וואכען זאלסט גלייך קומען צו לויפען אין תיירא

17 פיעטרקאווער 17 52 זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט אין גאנץ־ציטיגסטן געשריבען לויט'ן אויסזאו אלערלי כ'ינים, קלאוזולעס, זאבעוופ־טעשטעמענט אויף אלע שטעט אין פוילען, אפּעלאציעס, ציווילנע און קארנע אפּאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד־ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט־רושאנדו און אלע פאליציי־בעצירקען, אקטען אינטערציוויעס, אקטען דאראוו נעס, קארנע ספּראוועס, ווי אויך איבער זעצונגען אין אלע שפּראכען. ספּעציאליטעט פון שיתפות־אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט־קונסולענט

אש ריפּעז עהן אוי שניל

לערנט אויס דער בעריהמטער

קאליגראפ ל. בערמאן

אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט טט א יודישע ב"ח דעם וועג קען גאנרנישט. זאנדארוקא 19 פראנט 1 שט.

שוין ערשינען!

א. איידעלשליאס „דאס טויטע ווייב"

און אנדערע פאלקס־מעשה'לעך

פרייז 25 גר.

צו בעקומען בי אלע צייטונגס־פערקויפער. מיט אינפארמאציעס און בעשטעלונגען זיך צו ווענדען אין דער אייזענשלאס־ביבליאטעק, לאדז, פאלודניאווא 11, אין הויף, לינקע אפּטיינע.

שטן

פעראן ב. כלעצקין, וואַרשא

נאר וואס דערשינען 3 ביכער וועגען יודישען טעאטער פון זלמן זילבערצווייג

„הינטערן פארהאנג" 207 זייטען.

„טעאטער זכרונות" 107 זייטען.

„וואס דער יוד. אקטיאר דערצעהלט" 72 זייטען

פרייז פון אלע 3 ביכער 10 גילדען אין לאדז, צו בעקומען בי בערלינסקי אלט־שטאט 12

פוילישע שפּראך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

זו־כאדניא 29 ווו. 3.

ווער ס'וויל פערקויפען רוסישע זאסטאוונע ליסטעס און אבליגאציעס

זאל זיך מעלדען שפּעטסטענס ביז דעם שבת, ד. 23, ד. ח. אי

ביורא „ארגוס", זאכאדניא 36

ס'קומען אין בעטראכט ליסטעס און אבליגאציעס פון קיעוער פאלטאווער, מאסקווער, פעטערבורגער - טולסקער, דוואריאנסקער ברעסטיאנסקער און זשוטאמירער פאזעמעלגער באנק.

דרוכזאכן

אלערליי

ווערין שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויס־פיהרונג און די מאדערנסטע שריפט אויסגעפערטיגט.

כלעפּסידרעס (מאדעס־אנצייגען)

ווערען אין פעליוף פון 2 שעה געדרוקט און אויסגעפּעט איבער דער גאנצער שטאט.

בוכדרוקעריי ע. און מ. האמבורסקי

פיעטריקאווער 16. טעל. 47.

היפּאטעקען־געלד

צו בילליגע צינזען אויף בערלינער הייזער

בעזאָרגט שנעל

Ch. Regenwetter

Berlin S. 14, Stallschreiber № 33

Telefon: Dönhoff 4337.

„דבר"

עתון פועלי ציון־יש"אל

תל־אביב ת. ד. 199 Tel-Aviv P. O. B.

חשבון מיוחד בפ. ק. א. 191,300.

דמי החתימה לחודש — 10 זהוב.

לחברי תנועת א"י העובדת על כל אגפיה ומפלגותיה — ל„תרבות" — מוריה ומוסדותיה — הנחה. פרטים במרכזים.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od wtorku, 26. lutego do 11. marca 1929 r. ku

Dla dorosłych i młodzieży:

Epopea filmowa nieśmiertelnego dzieła ADAMA MICKIEWICZA:

Pan Tadeusz

Następny program:

„Chata wuja Toma"

א יונגער פרעפעקטער

טאמבורירער

איז קאליש ווערט פון זאפּארט געזוכט. אפערטען אונטער „E. F." אפּצוגעבען אין אדם. פון „לאדזער טאגעבלאט". 1184

מעלדונג.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנאנס, וואס איז געווען פערפענטליכט אין „נייעם פאלקסבלאט" נומער 58 פון 8. מערץ וועגען ענין ה' עהרליך ערקלער איך, אז מיין פאטער האט קיין שום געמיינזאמעס נישט און ער וויסט נישט פון זיינע שלעכטע מעשים. ישראל מיגדאל.

עס ווערט געזוכט פון באלד

אר'אפון ארפער

אין די סטעמפּעל־פאבריק פון

P. H. SZTYFT, ŁÓDŹ

66 PIOTRKOWSKA 66

פאבריקס־לייטער

א טעטיגער פאבריק־לייטער מיט אייגיגע טויזענד דאלאר ווערט פאר א לוינענדער בוים־וואלווארען - וועבערייען אלס לייטער אדער אלס שותף געזוכט

אפערטען אין ל. טאג. אונט. „פאבריקלייטער".

פאדעטער גיבעראל

נאר די פון סטענטירסס

פעלד־בעטען

רוטשע פון מיט דער פאבריק־מארקע Palma-Patent

מיט הייל מיר גאנטיגען אויף 3 יאר! ש רא אויף לאגער אין ע גרויסען אויסמאר־ניסעל־בעטען, ניקעל - הינדער - בעטען מיש־בעטען, אמעריקאנעס, קינדער־ווענעלעך, סינדער־בעטנטעלעך אויף רעדער ווי אויך סעזער מעז.

מאטראצען

נעצען, שפּרינגען אין קשנטרוסקע

קאזעטקעס און מאפּמשאנעס

עס: בעט־ליך פון הענטלעך חפּס ארץ פון 17 זל., פאלחזע בעטלעך 14 זל. ציילע בעטאנדלונג. מאציוק־זיגע הורט. וק־ייכ־רעסערעטארען. דעטל. לאדז, פולנאצנא 24. טעל. 13.85

געשיקטלינקייטס־אויטאמאטן

פון די גרעסטע סיסטעמען, קאנצעסיאנירט דורך דער לאדזער וואיעוואודזטוטע זענען צו סערפאכטען אויף דער גאנצער לאדזער וואיעוואודזטווע דורך דער האנדלס־אסטיליונג פון קריגס־אינוואליידען־פעראין און שיסער־פערבאנד אין לאדז אנדזשעיא 43. דארט ווערען ערלעדיגט אלע קאנצעסיע־אינפארמאציעס אויף די אויטאמאטען.

וויכטיג פאר דאמען!

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען־הוטע נאר דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבערארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:

23 זאוואדזקא 23

אין הויף. 2־טען אינגאנג, לינקס פארטער.

„TOLA"

פאר נאר 2.50 זל.

אנאנסען־פרייז: פאר א חודש אין ווילען 5 זל., אין פרעמדן אין בעל־ניען—20 פרענק, אין אנדערע לענדער 1.25—רעלער.

אבאנאמענטס־פרייז: פאר א חודש אין ווילען 5 זל., אין פרעמדן אין בעל־ניען—20 פרענק, אין אנדערע לענדער 1.25—רעלער.

OGŁOSZENIE.

Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi podaje do powszechnej wiadomości, że w dniu 25 marca r. b. o godzinie 11-ej przed południem, w gmachu Towarzystwa Kredytowego, przy ulicy Pomorskiej Nr. 21, odbędzie się losowanie listów zastawnych, konwersyjnych 4½% serji VIII i 5% ser. IX na sumę Zł. 153.150.—

לאמפּען

מיר שפּייזען־צימער סאלאן־מאבינעט שלאף־צימער

קויפט זיך אמעסטען און פאבריקס־לאגער ביי

Sz. P. Szmalewicz

פאלודניאווא 8, טעל. 64-39

ווערען אנגענומען רעפּעראטורען אומארבייטונגען, אקסידיען.

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 róg Zachodniej

כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען־רעפּעראטורען ווי צופאסען פער־שידענע מאשינען־טייל. און אויטאגענישע שווייסונגען.

שנעל און בילליג!

בעט: פריוואט־וואוינונג גדאנסקא 20 ווו. 17.

קלישעס

עוס דריקען און צייכנונגען

די־איינציגע יודישע קלישע־פאבריק

„GALWANO"

TEL. 57-68. PIOTRKOWSKA 101

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספּעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־קראנקהייטען אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער ק. גליוויטס מיט ספּעציאליסטען פון אוראלאנישע און נערוועז־קראנקהייטען.

כוארין לאמפּ־עלעקטרישער הייל־קאבינעט־מאסמעטיק

טעטיג פון 8 א. זייגער ביז 9 אוונד

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

לעזט און אבאנירט

— דאס —

לאדזער טאגעבלאט

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 14.